

Kisszállás Község Önkormányzat
Napraforgó Óvoda és Mini Bölcsőde
(6421 Kisszállás, Fő u. 30.)

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Intézmény OM - azonosítója: 027696	Intézményvezető: neve
Legitimációs eljárás	
.../2021. (....) határozatszámon elfogadta: <i>nevelőtestület nevében</i> <i>alkalmazotti közösség nevében</i>	Véleménynyilvánítók: <i>szülők közössége nevében</i>
.../2021. (....) határozatszámon jóváhagyta: <i>intézményvezető aláírás</i>	Egyetértését kinyilvánította/ellenőrizte: <i>fenntartó nevében</i>
Ph.	
A dokumentum jellege: Nyilvános Megtalálható: www.kisszallas.hu	Érvényes: A kihirdetés napjától 2021.09.01. visszavonásig
Iktatószám:	Készült: 3/ 1 eredeti példány

*„ Engem ne emeljen magasba senki,
Ha nem tud addig tartani
Míg TÉNYLEG megnövök.
Guggoljon ide mellém,
Ha nem csak hallani
De ÉRTENI akar,
Hogy közel legyen a szívdobogásunk.”*

/ Birtalan Ferenc /

Tartalomjegyzék

Bevezető gondolatok

Jogsabályi háttér

- 1. *Az óvoda hivatalos adatai***
- 2. *Helyzetkép az óvodáról***
 - 2.1. Gyermekkép
 - 2.2. Óvodakép, pedagóguskép
 - 2.3. Óvodánk funkciója
 - 2.4. Alapelveink
 - 2.5. Intézményi jövőkép
- 3. *Az óvodai nevelés általános feladatai***
 - 3.1. Az egészséges életmód alakításának feladatai, egészségfejlesztési program
 - 3.2. Egészséges táplálkozás
 - 3.3. Mindennapos testnevelés, mozgás
 - 3.4. Személyi higiéné
 - 3.5. Egészséges, biztonságos környezet megteremtése, higiénés szabályok kialakítása
 - 3.6. Testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése
 - 3.7. A bántalmazás, erőszak megelőzése
 - 3.8. Baleset megelőzése és elsősegélynyújtás
- 4. *Az érzelmi és erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés***
 - 4.1. Az érzelmi és erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés alapelvei, tartalma, feladatai
 - 4.2. A jutalmazó és fegyelmező intézkedések formái
 - 4.3. Hagyományrendszerünk
 - 4.4. Anyanyelvi az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása
- 5. *Az óvodai élet megszervezésének elvei***
 - 5.1. Személyi feltételek
 - 5.2. Az óvoda tárgyi feltételei
 - 5.3. Az óvodai élet megszervezése
 - 5.4. Csoportok szervezésének szabályai
- 6. *Az óvoda kapcsolatai***
- 7. *Az óvodai élet tevékenységi formái***
 - 7.1. Játék

- 7.2. Verselés, mesélés
- 7.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
- 7.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka
- 7.5. Mozgás
- 7.6. Külső világ tevékeny megismerése
- 7.7. A mennyiségi és formai összefüggések megismerése
- 8. *Munka jellegű tevékenységek***
- 9. *A tevékenységekben megvalósuló tanulás***
 - 9.1. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelése
- 10. *Gyógytestnevelés az óvodába, mint speciális fejlesztő tevékenység***
- 11. *Migráns gyermek interkulturális nevelése***
- 12. *A gyermek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések***
- 13. *Sajátos feladataink***
 - 13.1. Gyermekvédelem az óvodában
- 14. *Pedagógus és mentálhigiéne***
- 15. *Intézményi belső ellenőrzés, értékelés***
 - 15.1. Pedagógiai munkánk ellenőrzése és értékelése
- 16. *A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére***
- 17. *Érvényességi rendelkezések***
- 18. *Legitimációs záradék***

Felhasznált irodalom

Bevezető gondolatok

Az óvodai pedagógiai program felülvizsgálata és módosítása törvényi változások, valamint az Alapító Okirat módosítása miatt vált szükségessé.

Társadalmi elvárások:

A pedagógus a társadalom megbízottja, vagyis a társadalom arra bízta meg, hogy tudásuk és a társadalmi értékek legjavát közvetítsék a felnövekvő nemzedék felé.

Hiszen értük, a gyermekekért történik minden, értük épülnek az óvodák, értük készülnek a pedagógiai programok, miattuk képezik magukat a pedagógusok, hogy a legjobbat, a legtöbbet, legértékesebbet adhassuk át nekik.

ÉRTÜK vagyunk mi pedagógusok.

Mit is jelenthet az értékek közvetítése a XXI. században?

A GYERMEK MAGA, A LEGNAGYOBB ÉRTÉK!

Az értékek közvetítése azt jelenti, hogy a gyermekbe mindazokat az értékeket át kell származtatnunk, amelyek szükségesek lesznek számára a későbbi életvitele során.

Ilyen értékek az egészség, a szeretet, a tisztelet, a tudás, a munka, az esztétikai, a szociális és erkölcsi értékek stb.

A társadalom az értékek közvetítésén kívül elvárja a pedagógustól:

- az értékek újra felfedezését,
- az értékteremtést,
- a pedagógiai hatásrendszer működtetését,
- és a hatásrendszer bevalásának elemzését.

Ez azt jelenti, hogy az óvodában olyan feltételeket kell teremteni, amelyben a gyermek testi-lelki szükségletei kielégülnek.

Ez fogalmazza meg az óvodai nevelés feladatait, minden egyes gyerek szükségleteit, ez a gyermek érdeke, ez lesz fejlődésének biztosítója.

A GYERMEK ÉRDEKE, MINDENK FELETT ÁLL!

Az óvodáskorú gyermek életkori sajátosságaiból adódóan kiszolgáltatott.

Alapvető követelmény a kisgyermek emberi méltóságának, jogainak biztosítása, az óvodai nevelés teljes eszközrendszerével.

A gyermeki jogok érvényesülésének feltétele az, hogy a pedagógus kötelességének érezze annak biztosítását.

Helyi nevelési programunk módosítása nemcsak törvényben előírt kötelességünk, hanem pedagógiai hitvallásunkat is tükrözi. Ezért azon munkálkodunk, hogy a gyerekek nyugodt, derűs, biztonságos környezetben töltsék napjaikat, ahol kinyílik előttük a világ, ahol felfedezhetik a csodákat és szárnyalhat fantáziájuk, kedvükre alkothatnak.

Tesszük mindezt a mindennapos játék nyújtotta lehetőségekkel, minden gyermek számára az egyenlő hozzáférés elve szerint, az esélyegyenlőségek kiküszöbölésével.

Azon fáradozunk, hogy mire eljön az iskolába lépés ideje, a gyerekek képességei olyan szintre jussanak el, hogy nehézség nélkül megfeleljenek az ottani elvárásoknak.

Pedagógusaink jól képzettek, innovatívak.

Jogszábiályi Háttér:

- Alapító Okirat (404-5/2020)
- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény és annak módosításai/hatályos állapot szerint
- A kormány 363/2012. (XII.17.) kormányrendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról (hatályos: 2021. II.15.)
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 326/2013. (VIII. 30.) Kormány rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról (2019. szeptember 1. napjától hatályos módosításokkal)
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekvédelemről és gyámügyi igazgatásról
- 15/1998. (IV.30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről
- Nevelőtestületi határozatok

1. Az óvoda hivatalos adatai

1./ Intézmény neve: KISSZÁLLÁS KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZAT
NAPRAFORGÓ ÓVODA ÉS MINI BÖLCSŐDE

- 2./ Székhelye: 6421 Kisszállás, Fő. u. 30.
- 3./ Telefon: 06-70/3380978
- 4./ E-mail: kisszallas.ovi@freemail.hu, kisszallasovi@gmail.com
- 5./ Fenntartója: Kisszállás Község Önkormányzat Képviselő- testülete
Az intézmény alaptevékenységét az Alapító Okiratban a
fenntartó határozza meg.
Óvodánk a SZMSZ alapján működik.
- 6./ Csoportok száma: 3
- 7./ Férőhelyek száma: 67 fő
- 8./ Az óvoda vezetője, a módosított program benyújtója: Varga Nándorné

Óvodánk a község egyetlen óvodája, amely (2,5) 3 – 7 (8) éves korú gyermekek családi közösségben történő színvonalas nevelésére, gondozására törekszik. Az épület felújított, korszerű és esztétikus bútorzattal és eszközökkel van felszerelve, biztosítva ezzel az egészséges személyiségfejlődés lehetőségét. Udvarunk 1320 m² zöld területen biztosítja a gyerekek mozgásigényének kielégítését és a mozgásfejlesztés lehetőségét.

2020. 09. 01. induló Mini Bölcsődei csoportunk 7 fő befogadására alkalmas, az óvoda épületében kialakított bölcsődei részben, mely az óvodai felújítás részeként valósult meg. 2021. 09. 01. bővítés keretében újabb mini bölcsődei csoport indul, 7 gyermek befogadására alkalmas.

Nyertes pályázati forrásból kezdik építeni a tornatermünket, amely a következő évre készül el.

2. Helyzetkép az Óvodáról

2.1. Gyermekkép

A gyermek, fejlődő személyiség.

Fejlődését meghatározzák a genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a környezeti hatások, melyek spontán és tervszerűen szervezettek lehetnek.

Minden gyermek külön személyiség, akinek fejlesztésében egyénre lebontott módszereket alkalmazunk. A személyiség szabad kibontakoztatásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet meghatározó.

Olyan gyerekeket szeretnénk nevelni, akik szeretnek óvodába járni, jól érzik magukat a gyermekközösségben, kiegyensúlyozottak, nyitottak a világra, érzelmileg gazdagok, érdeklődőek, képesek a különbözőségek elfogadására. Bátran, egészséges önbizalommal jól kommunikálnak, képesek kifejezni érzéseiket. Szeretik a mozgást, illemtudóak, tisztelik társaikat és a felnőtteket, szeretik és védik a természetet.

Az inkluzív, a játék elsődlegességét, az élmények feldolgozását támogató, a hátrányokat csökkentő, az előítélet kibontakozásának helyet nem adó környezetben a gyermek maga is befogadóvá, együttműködővé, segítőkésszé válik és alkalmas lesz az iskolai élet megkezdésére.

2.2. Óvodakép, pedagóguskép

A családi nevelést kiegészítve, szeretetteljes, érzelmi biztonságot nyújtó, bizalom teli légkörben neveljük a ránk bízott gyermekeket óvodakezdéstől iskolába lépésig.

Az óvodai nevelés **célja**, hogy elősegítse a gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakoztatását a hátrányok csökkentésével, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével.

2.3. Óvodánk funkciója:

- óvó- védő,- szociális, - nevelő- személyiségfejlesztő funkció.

Óvodánk esztétikus, jól felszerelt, családias, biztonságos környezetével, befogadó légkörével, elsődlegesen a szabad játék és mozgás sajátos eszközeivel fejleszti, neveli az ide járó gyerekeket. A gyermekek érdekeit szem előtt tartva, a szülők elégedettségét mérlegelve alakítjuk az óvodai életet, amelyhez hozzájárul a dolgozók hivatásszeretete, a gyerek és a szülő tisztelete, egymás értékeinek megbecsülése.

A *pedagógusok feladata* a gyermekek számára a fejlődéshez szükséges optimális feltételek biztosítása. A gyermek jelzéseire biztosított komoly figyelem, a nem könnyen érthető jelzések értelmezése, a mögöttük rejlő szükségletek feltárása, a gyermek által ki nem mondott, csak tünetekkel jelzett segélykérés észrevétele a pedagógusoktól, bizalmat, elfogadást, odafigyelést, toleranciát, empátiát igényel.

Minden gyermeknek joga van arra, hogy egyediségéhez optimálisan illeszkedő pedagógiai rendszerben, integrált, inkluzív környezetben nevelkedjen. Minden gyermeket a saját képességeinek figyelembe vételével fejlesztünk a játék segítségével.

Valljuk, hogy óvodáskorban a játék a fejlődés és a fejlesztés leghatékonyabb eszköze.

Mi, az óvodában dolgozó felnőttek, közösen együttműködve neveljük, fejlesszük a ránk bízott gyermekeket. A gyermek a sokféle tevékenységkínálatból esélyt kap arra, hogy önmaga értékeit felismerhesse, saját lehetőségeinek megfelelően fejlődhessen, pozitív élményt szerezve, tanulásra motiváltan, fizikailag megerősödve léphessen a következő életszakaszba.

Az óvodáskor végére a különbözőségekkal természetes módon együtt élni tudó, empatikus, szolidáris játszótársakká és csoporttársakká igyekszünk Őket alakítani.

2.4. Alapelveink

A gyermeknevelés elsősorban a család joga és kötelessége.

- A gyermeket különleges védelem illeti meg.
- Szeretetteljes, biztonságérzetet adó, érzelem gazdag óvodai környezet megteremtése, amelyben a gyermekközpontúság úgy jelenik meg, hogy a gyermeket megbecsülés, szeretet, elfogadás, bizalom és tisztelet övezi.
- Az óvodai nevelésnek a személyiség teljes kibontakoztatására kell irányulnia, ehhez szükséges a nyugodt, családias légkör kialakítása, amelyben a gyermeki **szabad játék** az elsődleges.
- Élmények nyújtásával a **gyermek szükségleteire épített játékos tanulás**, önkifejezés széles lehetőségének biztosítása.
- A nemzetiséghez tartozó és a hazájukat elhagyni kényszerülő (migráns) családok gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítanunk kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését és a multikulturális nevelésen alapuló társadalmi integrációjának lehetőségét.
- Alkalmazott pedagógiai eszközeinket és módszereinket az egyes gyermek érési üteméhez igazítjuk, ezzel segítve a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását, kompetenciáinak alakulását.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztéséhez biztosítjuk a speciálisan képzett szakembereket.
- Olyan gyermekek nevelése, akik környezettudatos magatartásukkal hozzájárulnak a környezet védelméhez, és megóvásához.
- Figyelembe vesszük, hogy a mai gyermekek szükségletei, a felgyorsult élettempó, a rohamos változások, a modern élet stressz-hatásai miatt

folyamatosan változnak. Nevelőtestületünk ennek ellensúlyozásaként arra törekszik, hogy nevelőmunkánk állandó értékeket sugározzon, erkölcsi normákat közvetítsen.

2.5. Intézményi jövőkép

Óvodánk jövőképét eddigi eredményeinkre, értékeinkre, hagyományainkra alapozva formáljuk. Arra törekszünk, hogy a továbbképzések és önképzések által szerzett kompetenciaterületek megfeleljenek az Alapprogram, a helyi Pedagógiai Program és az Intézményi Önértékelési program elvárásainak. Szakmai munkánkkal igyekszünk a mai kor elvárásainak, a változásoknak megfelelni. Minden gyermeket önmagáért szeretünk, óvjuk Őket a túlterheléstől (magas létszám, túlzott elvárások). Az iskolai életmódra alkalmassá tétel minőségét új módszerek elsajátításával folyamatosan javítjuk. Óvodánkat érintő, kialakult hagyományainkat megtartjuk. Olyan óvodai légkör teremtésére törekszünk, ahol a szülő, gyermek és óvónő közös célokat követ.

3. Az óvodai nevelés általános feladatai

Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, ezért kiemelkedő feladatunk

- a gyermeki személyiség testi, lelki és szellemi szükségleteinek kielégítése,
- az életkornak és fejlettségnek megfelelő tevékenységek megteremtése a nyugalom légkörében, különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető játéokra,
- az egészséges életmód alakítása, egészségfejlesztési programmal,
- az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés,
- az anyanyelvi és értelmi fejlesztés megvalósításán belül feladatunknak tekintjük a pszichikus funkciók és részképességek fejlesztését.

3.1. Az egészséges életmód alakításának feladatai, egészségfejlesztési program

Cél:

Az egészséges életre nevelés, az egészség megtartására, megerősítésére történő felkészítés.

A gyermekek egészséges életvitel- igényének alakítása, testi- lelki egészségének biztosítása, mozgásigényének kielégítése, testi fejlődésük elősegítése.

Biztonságos környezet létrehozása.

Az óvodapedagógus feladatai

- Helyes életritmus és az egészséges életmód, betegségmegelőzés és egészségmegőrzés szokásainak megalapozása.
- Mozgásigény kielégítése, és a testi képességek fejlesztése.
- Mindennapos mozgás lehetőségének megteremtése.
- A gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
- A környezet védelméhez kapcsolódó szokások kialakítása.
- A felnőtt jelenléte, példamutatása elengedhetetlen kritériuma az egészséges életmód megalapozásában, alakításában.
- Bevonjuk a szülőket is a gyermek befogadásakor, ezzel is megkönnyítjük az óvodai beszoktatást.

3.2. Egészséges táplálkozás

Alapelvek:

Az óvodás gyermekek egészséges táplálkozási szokásainak megerősítését és az óvodai étkeztetés otthoni kiegészítését szolgálja.

Az óvodás gyermek az életének nagy részét az óvodában tölti, ahol az óvodapedagógusok a gyermek testi-szellemi fejlődésének feltételeit igyekeznek biztosítani. A fejlődés alapfeltételei között kiemelt jelentőségű a gyermek egészséges táplálása.

A gyermeknek az egészséges táplálkozás érdekében naponta az öt alapélelmiszer-csoport mindegyik tagjából kell fogyasztania.

Az alapélelmiszer-csoportok között a következőket tartjuk számon:

- (1) kenyér, pékáru, tésztaféle, rizs
- (2) gyümölcs, zöldség,
- (3) hús, hal, tojás,
- (4) tej és tejtermék,
- (5) olaj, margarin, vaj, zsír.

Az óvoda és a pedagógus feladatai a helyzet javításáért:

- Kulturált körülmények között a fogásokat folyamatosan felszolgálja (várakozási időt kerüli). Az étkezés végén az asztalok rendjének helyreállítását irányítja. Megkedvelteti az ízeket, intenzív rágásra ösztönöz, folyamatosan folyadékot biztosít. Életkoruknak, fejlettségüknek megfelelően kanál, villa és kés helyes használatával ismerteti meg a gyerekeket. Lehetőséget keresünk arra, hogy a táplálék érzékeny gyermekek diétáját is biztosítani tudjuk.
- Szerveznek az óvónők a szülőkkel, támogatókkal közösen hetenként legalább egy-két gyümölcs- és zöldség-napot.
- Tanácsot adnak (szülői értekezleten, fogadóórán, kötetlen beszélgetés keretében), hogy az óvodai étrendet otthon milyen ételféleségekkel egészítsék ki. Kerüljék a családi étkezés során a haszontalan ételek és italok étrendbe állítását, így a túl cukros, sós, zsíros ételeket és italokat. Minimálisra csökkentsék étkezési szokásrendjükben a cukrozott szörpöket, kólafélétet, a kekszet, a ropit, a chipset. Szerepeljen a családi étrendben kevesebb füstölt hús, felvágott, húskonzerv, állati zsiradék, és több tej, tejföl, sajt, hal, baromfi, barna kenyér.
- Óvodai napirend keretében ismertetik meg az óvónők a dajkákkal együttműködve a gyermekeket új ízekkel, addig ismeretlen étel-és italféleségekkel. Az étkezést örömtelivé teszik, jó hangulatot teremtenek az ételek elfogyasztásához.
- Az egészséges táplálkozásra nevelés érdekében kapcsolják be a napi programba az alternatív egészségfejlesztő programot, (pl. projektek), játékos alkalmat teremtenek arra, hogy a gyermekek maguk is részesei legyenek egyszerűbb ételek elkészítésének (pl. saláta készítése, tízórai összeállítása).
- A nevelési év során legalább 2 alkalommal kerül lebonyolításra az egészséges táplálkozást népszerűsítő szervezett tevékenység.
- Az egészséges táplálkozás egészségre gyakorolt hatásai adnak alapot a tevékenységeknek. Így a gyerekek őszi piacot, kertet látogatnak meg. Ismerkednek gyümölcsökkel, zöldségfélékkel.
- Minden érzékszervet megmozgatnak a tapasztalatszerzés során, mindezeket versekkel, mondókákkal, mesékkel, körjátékokkal kísérve teszik még vonzóvá a

gyermekek részére az óvó nénik. A legvonzóbbak a kóstolók és salátakészítés zöldségből, gyümölcsből.

- Az étkezések során előforduló minden féle tejterméket kóstoljanak meg a gyerekek. Beszélgetnek a tej fontosságáról miért is fontos az emberi szervezet számára, kiemelve a csontok, és a fogak egészségét.
- A gyermekeknek különböző táplálkozási szokásaik vannak. A felnőttek ismerjék meg a szülők segítségével ezeket és kellő toleranciával fogadják el a kezdeti étvágytalanságot, válogatást. Később ösztönözzék, de ne kényszerítsék az ételek elfogyasztására. Biztosítsuk, hogy a nap bármely szakában ihassanak.
- Ízlésesen terített asztal mellett, az óvónő példamutatásával, fokozatosan és tapintatosan alakítjuk ki a kulturált étkezés szokásait.

3.3. Mindennapos testmozgás, testnevelés

A négy- öt éves korban kialakuló alakváltozás, a hirtelen növekedés gyakran okoz anyagcserétartást. A szervezett mozgásos tevékenységek, különösen a prevenciós fejlesztő tornák, a mozgás igény kielégítése segít a gerinc deformitások megelőzésében. A lábboltozatot erősítő, fejlesztő mozgással a lúdtalpas gyermek lábtartása javítható.

Az óvoda és a pedagógus feladatai a helyzet javításáért:

- Időjárástól függően (köd, -5 fok, eső, viharos szél esetén nem) napi 1-3 órát levegő és napfényedzést biztosít a fokozatosságot betartva. A nyári napirendet az egész napos levegőn való tartózkodásra építi (kivétel az erős napsugárzás miatt a 11-15 óra közötti időszak).
- Az óvodapedagógus feladatai a mozgásigény kielégítése és testi képességek fejlesztése.
- Változatos napi és heti rendben biztosítja a gyermek mozgásigényének folyamatos kielégítését.
- Minden nap szervez mozgástevékenységet (csoportszobában vagy udvaron).
- Edzési lehetőséget a testnevelés, környezet, levegő, nap kihasználásával biztosítja.
- Megtervezi a helyet, időt, és a közegekben való mozgást fokozatos terheléssel, figyelembe véve a korosztályok életkori sajátosságait, ahhoz a szükséges eszközöket biztosítja.

- Ovi focipálya használata, mozgásos és labdajátékok szervezése, változatos eszközkészlet biztosításával.

Évszakonként közös programok:

- * Ősz: gyalogtúra, kerékpártúra, séták, kirándulás
- * Tél: szánkózás, séták
- * Tavasz: gyalogtúra, kerékpártúra, lovas kocsis túra a faluban, kirándulás, úszás

3.4. Személyi higiéné

Tisztálkodás

Óvodapedagógus feladatai:

- A napirend keretei között elegendő időt biztosít a gondozási teendők egyéni tempó szerinti végzésére.
- *Tisztálkodási folyamatot megismerteti:* helyes sorrendiséggel és technikával, egészségügyi szokásokkal. A tisztaság alapvető fontosságának, a betegség megelőzés és fertőzések megelőzésének jelentőségét életkor specifikus módszerekkel tudatosítja a gyermekekben. Ezen belül a test tisztántartásán értjük a bőr, fogak, szájüreg, haj, érzékszervek, körmök ápolását, a ruházat higiénája a mosás, tárolás feladatait is tartalmazza, illetve a közvetlen környezetünk tisztántartására is hangsúlyt fektet.
- A megvalósításban fejlettség szerinti segítséget nyújt. Fokozatosan kialakítja az önállóságot.

Öltözködés

- Elegendő időt és szükséges segítséget biztosít az öltözködésben és a ruházat elhelyezésében a gyermek saját polcán. A megfelelő viselet kiválasztásában összefüggéseket tár fel a gyermekekkel az időjárás és tevékenységek között.
- Fokozatosan kialakítja az önállóságot.
- A szülőkkel való kapcsolattartás során a megfelelő mennyiségű és minőségű ruházat és cipő biztosítására javaslatot tesz (pl.: műszálas anyagok kerülése,

váltóruhák, lábboltozatot és lábfejet védő megfelelő méretű cipők biztosítása, lógó alkatrészek eltávolítása).

Pihenés

- A csoport pedagógusai ebéd után a korcsoport szükségleteinek megfelelően biztosítják a nyugodt pihenés feltételeit, ellenőrzik a terem szellőztetését, az ágyak megfelelő elhelyezését (a lehető legnagyobb távolságban). A gyermekek elalvását segítik biztonságot adó szokásrendszerrel (pl. mesével, énekkel, zenehallgatással, testi közelséggel, puha tárgyakkal). A pihenés időtartamát a csoport szükségleteihez igazítják. Délután minimum 1 órát minden gyereknek pihenéssel kell tölteni. A lehetőségeket mérlegelve döntenek arról, hogy a gyerekek egyszerre, egy időben, vagy az egyes gyermek ébredésétől függően kelnek fel. A rugalmas felkelés esetén biztosítani kell a csendes tevékenységet azok számára, akik már nem fekszenek (könyvnézegetés, rajzolás). A pihenés alatt az óvodapedagógusnak vagy pedagógiai asszisztensnek a csoportban kell tartózkodnia.

Kényszerítő intézkedéseket sem az óvodapedagógus, sem a dajka nem alkalmazhat. Az ágyneműről és annak tisztításáról a szülő gondoskodik, általában kéthetente és a gyermek minden megbetegedése alkalmával (pandémiás időszakban hetente).

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén:

- A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek.
- A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, helyére teszik azokat. Zsebkendőjüket önállóan használják köhögéskor, tüsszentéskor egyaránt.
- Önállóan eldöntik, hogy mennyi ételt fogyasztanak, önállóan töltenek folyadékot a kancsóból.
- Készség szinten használják a kanalat, villát, kést.
- Esztétikusan terítenek, higiénikusan étkeznek.
- Étkezés közben halkán beszélgetnek.
- Fejlettségi szintjüknek megfelelően önállóan öltözköznének.
- A ruhájukat ki-begombolják, cipőjüket önállóan cserélik.
- A ruhájukat esztétikusan, kifordítva, összehajtva a polcukra helyezik.

- A környezetükben igyekeznek mindenütt rendet tartani.
- Ügyelnek saját külsejükre, melyben megjelenik a szépre, ízlésesre törekvés.

3.5. Egészséges, biztonságos környezet megteremtése higiéniai szabályok kialakítása.

Az óvodás gyermek saját testi gondozásának megtanítása és mozgásigényének kielégítése csak egészséges környezetben történhet. Ennek érdekében a dajkák munkájához tartozik a mindennapos portalanítás, felmosás, fertőtlenítés, szellőztetés a higiéniai szabályok betartatása a gyermekkel.

Az óvoda vezetője, gyermekek szükséglete szerint (szülők bevonásával) speciális szakemberek bevonásáról gondoskodik, az óvoda orvosa, fogorvosa, védőnője, szakszolgálatok segítségével.

Az adott csoport óvodapedagógusa a logopédussal konzultál, aki hetente tart foglalkozásokat óvodánkban. A nevelési év elején a logopédus felméri a beszédhibás gyermekeket, s az órarendjében a fejlesztő foglalkozásokat megtervezi.

A csoportvezető óvónő a Nevelési Tanácsadó szakembereivel kapcsolatot tart, aki évi rendszerességgel megvizsgálja a fejlődésben akadályoztatott gyermekeket, javaslatot ad az egyéni bánásmódra és a fejlesztésre, valamint speciális terápiára fogadja őket.

Az óvodavezető megszervezi a gyógypedagógiai fejlesztő foglalkozásokat, a gyógytestnevelés foglalkozásokat a megfelelő ütemezésben.

A csoportvezető óvodapedagógus kapcsolatot tart a védőnővel, az óvoda orvossal és a gyógytestnevelővel is.

Az óvodapedagógus a javaslatokat beépíti az egyéni fejlesztő munkába.

A balesetveszély elkerülése érdekében a gyermekek által használt eszközöket fokozott odafigyeléssel kezeli, szükség esetén kezdeményezi javítását, cseréjét. Különösen az udvari, vagy játszótéri játékoknál, sétán felhívja a gyermekek figyelmét a helyes eszközhasználatra, biztonságos közlekedés szabályaira, kirándulásra szülői segítséget kérhet.

3.6. Testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése

Alapelvek:

- A dohányzás megelőzésében és visszaszorításában jelentős szerep jut az óvodapedagógusoknak és az óvoda technikai személyzetének. Az óvoda felnőtt dolgozói modellt, mintát jelentenek a gyermekek számára.
- Az óvoda feladata minden olyan helyzet elkerülése, amely a gyermeknek kedvezőtlen mintaként szolgálhat.

A dohányzás megelőzését szolgáló óvodai egészségnevelési program tevékenységei:

Szabad beszélgetések. A beszélgetés kezdeményezője lehet az óvodapedagógus, de lehet maga a gyermek is (valamely aktuális eseménnyel, élménnyel, filmjelenettel stb. kapcsolatosan). A szabad beszélgetésben kisebb, önkéntesen csatlakozó gyermekcsoport vehet részt beszámolóval, események értékelésével, képek nézegetésével, stb. párhuzamosan. Fontos az önkéntes részvétel, a szabad megnyilatkozás és véleménynyilvánítás.

3.7. A bántalmazás, erőszak megelőzése

Alapelvek:

Elhanyagolást jelent, ha a szülő vagy a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, amely súlyos ártalmat okoz, vagy ennek veszélyével fenyeget bármelyik területen: egészség, oktatás, érzelmi fejlődés, táplálkozás, lakhatás és biztonságos körülmények, amely veszélyt jelent, vagy nagy valószínűséggel jelenthet a gyermek egészségi állapotára, mentális, lelki és spirituális, erkölcsi és szociális fejlődésére. Figyelembe kell venni ennek megítélésekor, hogy milyen mértékben adottak a feltételek a család rendelkezésére álló erőforrásai tekintetében.

Érzelmi elhanyagolást jelent az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése, elutasítása, a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás más családtaggal szemben.

Fizikai elhanyagolást jelent az alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, a felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása olyan esetekben, amikor veszélynek van kitéve. Ide sorolható az orvosi ellátás késleltetése, az orvosi utasítások be nem tartása, a védőoltások beadatásának indokolatlan elmulasztása, késleltetése.

A gyermekbántalmazás azt jelenti, ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek, vagy ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt - bár tud róla, vagy szemtanúja – nem akadályozza meg, illetve nem jelenti.

Fizikai bántalmazás az a szándékos cselekedet, vagy gondatlanság (így különösen ütés, rázás, mérgezés, égés, fulladás, közlekedési baleset, stb.), amely a gyerek fizikai sérüléséhez vezethet.

Az érzelmi bántalmazás azt a rendszeres, hosszú időn át tartó érzelmi rossz bánásmódot jelenti, amely súlyos, és tartósan káros hatással van a gyermek érzelmi fejlődésére. Ez magában foglalhatja annak közvetítését a gyermek felé, hogy értéktelen, el nem fogadott, nem kívánt és nem szeretett.

A pedagógus alapvető feladata a rábizott gyermekek, tanulók nevelése, tanítása. Ezzel összefüggésben kötelessége különösen, hogy közreműködjön a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.

Óvodánk felderíti a gyermekek fejlődését veszélyeztető okokat, és pedagógiai eszközökkel törekszik a káros hatások megelőzésére, illetőleg ellensúlyozására. Szükség esetén a gyermek érdekében intézkedést kezdeményez.

Közreműködünk a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködünk a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal. Ha a gyermekeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudjuk megszüntetni, segítséget kérünk a gyermekjóléti szolgálattól.

A gyermekek szüleit a nevelési év kezdetekor tájékoztatjuk a gyermekvédelmi felelős személyéről, valamint arról, hogy milyen időpontban és hol kereshető fel.

A kisgyermek minden erőszakos cselekvéssel kapcsolatosan "érzékeny". Nemcsak az erős fizikai ingerek okoznak az óvodás gyermeknél egészségkárosodást, hanem az erőszakos cselekmények látványa is. Mindezek megelőzéséről nem elég a szülőket felvilágosítani, de a védekezés helyes módszereinek alkalmazására sarkallni is szükséges. Ennek megvalósítása érdekében a szülői értekezleteken megbeszélési anyagként alkalmazzuk az erőszakot sugárzó tömeghírközlések, filmek kivédését is.

3.8. Baleset megelőzés és elsősegélynyújtás

Alapelvek:

Fontos, hogy rájöjjenek az óvodások; egy kis odafigyeléssel és óvatossággal rengeteg baleset és a vele járó fájdalom elkerülhető lenne. A gyerekek megismerkednek a vészhelyzetek, vagy balesetek során elvégzendő legfontosabb teendőkkel, illetve ezek közül is azzal, amit ők el is tudnak végezni. Ide tartozik a segítségkérés (felnőtt értesítése).

A gyerekek megtanulják, hogy egy-egy hétköznapi tárgy (pl.: bicikli, mászóka, autó, gyógyszer) milyen veszélyforrásokat hordoz magával, illetve mire érdemes odafigyelniük a balesetek megelőzése érdekében.

Módszere a szerepjáték, mesélés, bábozás, könyv és képolvasás, társasjátékok, beszélgetés. Mentősök bemutatója a gyermeknapon.

Általános előírások:

A gyermekekkel az óvodai nevelési évben folyamatosan, valamint szükség szerint, a foglalkozás, kirándulás előtt ismertetni kell a következő védő-óvó előírásokat.

Védő-óvó előírás:

- az egészségük és testi épségük védelmére vonatkozó előírás,
- a foglalkozásokkal együtt járó veszélyforrások,
- a tilos és az elvárható magatartásforma.

A védő-óvó előírásokat a gyermekek életkorának és fejlettségi szintjének megfelelően kell ismertetni. Az ismertetés ténye a csoportnaplóban kerül dokumentálásra.

Az óvoda házirendjében vannak meghatározva azok a védő, óvó előírások, amelyeket a gyermekeknek az óvodában való tartózkodás során meg kell tartaniuk. A gyermekbalesetek megelőzése érdekében illetve bekövetkezésekor ellátandó feladatok az SZMSZ –ben kerültek rögzítésre. Elsősegély doboz a közlekedőben található.

Az óvoda berendezése, eszközei csak a baleset megelőzés szempontjai alapján történt vizsgálat után kerülnek használatba, állapotuk folyamatosan ellenőrzésre kerül, ez az udvari eszközök esetében szakértői felülvizsgálattal egészül ki.

4. Az érzelmi és erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

4.1. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés alapelvei, tartalma, feladatai

Az óvodáskorú gyermek, jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. Mivel a személyiségen belül az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodába lépéskor érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, családi, derűs légkör fogadja. Az óvónő az Őt segítő pedagógiai asszisztens és dajka óvó-védő gondoskodása, empatikus, befogadó és elfogadó magatartása, a közösen kialakított, állandó értékrend adja meg a gyermek számára az érzelmi biztonságot, mely kiegyensúlyozott fejlődésének feltétele.

E derűs légkörben alakul ki a gyermek érzelmi kötődése társaihoz, felnőttekhez egyaránt. Ez olyan alaphangulatot ad, ami kapcsolatteremtésre, cselekvésre, játékra ösztönöz. Az óvodapedagógus és segítői együttműködése elengedhetetlen az óvodai nevelés során. Ők is ismerjék a nevelési programot, a nevelési tervek célkitűzéseit. A gyermek élettere legyen barátságos, otthonos. Mozoghassanak szabadon a csoportszobában, a mosdóban, ezzel is fokozva az otthonosság érzését.

A szociális és egyéni nevelés **célja**, a gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességének kibontakoztatása a közösségen belül, érzelmi biztonságot nyújtó közegben, környezetben. A környezet, az öröklés mellett a fejlődés egyik potenciális forrása. A környezetet valóságyszerűen megismerni, a cselekvés, a kép a szó egységében lehet. Ez lehetővé teszi, hogy nemzeti értékeinket, hagyományainkat, szokásainkat átadjuk, közvetítsük a gyermekeknek, alapozva aktivitásukra, érdeklődésükre, fejlettségükre. Óvodai nevelésünk támaszkodik a családi nevelésre, a család és óvoda szoros együttműködésére törekszünk. Fontos számunkra a gyermek korai, óvodáskort megelőző testi-lelki fejlődésének ismerete. Ennek eszköze a családlátogatás és a személyiséglap. Ezekből információt kapunk a gyermek óvodába lépése előtti élettörténetéből. A későbbiek során ezt egészítjük ki a napi tapasztalatokkal, megfigyelésekkel, a fejlesztési feladatok megtervezésében.

Az **óvodapedagógus** az óvodában részben átvállalja az anya szerepét, fejlesztőmunkája során gondoskodik arról, hogy a gyermek tapasztalatai változatos tevékenységformák közben gazdagodjanak.

Feladatai:

- Olyan érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes, családi légkör megteremtése, ahol a gyermekekre közös élményeken alapuló, közös tevékenységek során pozitív érzelmi töltésű kapcsolat alakul ki gyermek-gyermek, óvodapedagógus-gyermek, dajka-gyermek között a beszoktatástól az óvodáskor végéig.
- Az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése, a társas kapcsolatok létrehozása érdekében.
- Eljuttatni a gyermekeket az egymás mellett való békés tevékenykedéstől az együtt való tevékenykedésig.
- Elősegíteni az önálló helyzetmegoldó-, konfliktuskezelő-, döntésképeség kialakulását a felnőtt közreműködésével majd nélküle.
- Fejleszteni kommunikációs és metakommunikációs képességeiket.
- Képesé tenni Őket a szép, a csúnya, a jó és a rossz megkülönböztetésére.
- A napirendben elegendő időt biztosítani az egyes tevékenységekre, hogy elkerüljük a nyugtalanságot, feszültséget keltő siettetést, kapkodást.
- A természeti és társadalmi környezetben olyan feltételek megteremtése a feladatunk, melyben alkalom nyílik az egymáshoz viszonyításra, ezáltal a reális én-kép, pozitív értékrend, környezettudatos magatartás, helyes viselkedés alakulására.
- Erősíteni a csoporthoz való tartozás érzését, az egymáshoz való alkalmazkodást, az egymással való kommunikációt és konfliktusmegoldás udvarias módjait gyakoroltatni.
- Felhívni figyelmüket a másság, a különbözőségek elfogadására, tiszteletére.
- A saját sikerek és mások sikerének örömeire tanítani a gyermeket, különösen a sajátos nevelési igényű gyermekek tekintetében.

A **befogadás, beszoktatás** időszaka meghatározza a gyermekek kialakuló érzelmi kötődését az óvodához. Óvodánkban lehetőség van arra, hogy a 3-4 éves gyermekek a szüleikkel együtt ismerkedhessenek meg az intézményi környezettel. Fokozatos időcsökkentéssel vesznek részt az anyukák ebben a folyamatban.

Ez több szempontból is hasznos. Egyrészt a gyermeknek a szülői együttlét biztonságot ad az új környezet elfogadásához, másrészt a szülő is megismerheti az óvodai életet.

A beszoktatás során elhozhatják magukkal kedves játékaikat, tárgyaikat, amelyekhez ragaszkodnak. A kisgyermek olyan jelet kap, amelyet választ. Ez az óvoda első pozitív érzelmi élménye.

Biztosítjuk annak lehetőségét, hogy a kisebb testvér, ismerős, barát óvodai első napjait, a nagyobb testvér, barát csoportjában töltsen. A családi légkör megteremtése elősegíti a gyermekek társas kapcsolatainak alakulását.

Mindehhez gazdag, tevékenykedtető élet szükséges. A közös élmények az óvodáskor végéig biztosítják a gyermekek együttműködését, amiben formálódik egymáshoz való viszonyuk. Éreztetjük a gyerekekkel, hogy a csoport minden tagja egyénként fontos. Segítjük az „én-tudat” alakulását, megerősítését. Igyekezünk elérni, hogy a csoport minden tagja figyeljen társaira, legyenek képesek beleélni magukat egymás helyzetébe. Tapintatosan segítjük a visszahúzódó gyermekeket a kapcsolatteremtésben. Erősítjük a baráti kapcsolatokban a pozitív tulajdonságokat.

A közösen végzett tevékenységek során erősítjük a „mi-tudat” létrejöttét. Az érzelmi hatások sokféleségét engedjük érvényesülni, szem előtt tartva azt, hogy a pozitív érzelmeket megerősítjük, a negatívokat visszatartjuk, fékezzük.

Több programot szervezünk a különböző korú óvodás gyermek együttműködésére. Mindezek feltételezik a mentálhigiénés egészséget, a közösség „lelki egészségét” és harmóniáját. A közösen átélt élmények mély nyomot hagynak a gyermekekben. Minden óvodai tevékenységi formát igyekezünk úgy szervezni, hogy az pozitív, kellemes élményforrást nyújtson, segítse a gyermek erkölcsi tulajdonságainak, akaratának fejlődését. Közös programjaink: kirándulások, hagyományok, óvodai ünnepek, rendezvények.

A gyermekek viselkedéskultúráját fejleszti a felnőttek jó példája, bátorítása, türelme, bizalma. Elengedhetetlenül fontos az óvónő és a pedagógiai munkát segítő alkalmazottak kommunikációjának és bánásmódjának modell értéke.

A gyermekek érzik, hogy a felnőtt mit tart helyesnek, és mit miért utasít el, mit vár el tőlük. Kezdetben érzelmileg, majd belátás alapján azonosulnak az értékrenddel, amit az óvónő közvetít. Feladatunk a *szülőföldhöz fűződő pozitív érzelmi viszony kialakítása*, az önazonosság megőrzése, átörökítésének biztosítása.

A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő sajátos nevelési igényű, hátrányos-, és halmozottan hátrányos helyzetű, elhanyagolt gyermekek esetében az egyéni szükségletének

megfelelő pedagógiai eljárások alkalmazásával, speciális fejlesztéssel, megfelelő szakemberek közreműködésével biztosítjuk az esélyegyenlőséget.

Az óvodába esetlegesen bekerülő migráns gyerek számára esélyt teremtünk a beilleszkedésre oly módon, hogy igyekszünk megismerni kultúrájukat, szokásaikat, hagyományaikat, anyanyelvükből a gyerek megértéséhez fontos szavakat, és ezt alkalmazzuk a gyerek nevelésében.

A születés és névnapok megünneplésével, a hagyományok ápolásával is kidomborítjuk, hogy fontosak vagyunk egymás számára. Együtt ünneplünk.

Ünnepeinket felejthetlenné tesszük saját énekünkkel, játékkal, bábozással, dramatizálással. Tiszteletben tartjuk a család ünnepeit, hagyományait.

E három-négy éves fejlesztési folyamattal lassú, törés nélküli átmenetet biztosíthatunk az iskolába érkezéshez.

4.2. A jutalmazó és fegyelmező intézkedések formái

Óvodánkban a gyermekek részére tárgyi jutalmazást nem alkalmazunk.

A jutalmazás kiterjedhet a gyermek magatartására, beszédére, cselekedetére.

A bátorító nevelés, az erőszakmentes kommunikáció elveit alkalmazzuk.

A jutalmazás a „jó” megerősítésére szolgál.

A gyermek fejlődését mindig önmagához, saját teljesítő képességéhez mérten értékeljük.

A jutalmazás formái:

- szóbeli dicséret négy szemközt,
- szóbeli dicséret a csoporttársak előtt,
- szóbeli dicséret a szülő jelenlétében,
- simogatás, ölbe vevés, pillantás, gesztus, mimika, csoport közösségét érintően mesélés, vetítés, mesenézés, játék, tánc, zenehallgatás.

A szóbeli dicsérek alkalmazásakor igyekszünk konkrétan megfogalmazni az elismerésre méltó tevékenységet, magatartásformát vagy produktumot.

A negatív tartalmú értékelés (büntetés) célja, az elmarasztaláson és visszatartáson túl, a kívánatos magatartásra történő rámutatás. Alkalmazását kizárólag pedagógiai megfontolások vezetik, sohasem az indulatok.

Nem büntethet az óvodapedagógus olyan eljárással, ami a gyermekek testi fejlődését hátráltatja, pl.: testi fenytés, étel, levegözés, kirándulás megvonás, megalázás, megszégyenítés, kipellengérezés, fenyegetés, ijesztgetés, megfélemlítés. A büntetés mindig a cselekedet, és ne a gyermek elítélését fejezze ki.

A büntetés formái:

- szóbeli figyelmeztetés, rosszalló tekintet, elutasító gesztus, határozott tiltás,
- leültetés az óvodapedagógus mellé, majd megbeszélés,
- bizonyos játéktól meghatározott időre való eltiltás, más tevékenységbe való áthelyezés,
- bizonyos játszótárssal való játéktól meghatározott időre távortartás,
- a szülő jelenlétében történő elbeszélgetés.

A dicsérő és fegyelmező intézkedések elvei:

- Következetesség, rendszeresség.
- Minden gyermeknél a személyiségéhez illesztett legeredményesebb formát kell alkalmazni.

A pedagógiai programunkban megfogalmazott bátorító nevelés elveinek használata:

- a felnőtt próbálja megérteni elsősorban érzelmileg a gyermeket,
- parancsolás helyett igyekezzen kérdezni,
- a felnőtt magyarázatában jelenjen meg a dolgok pozitív oldala,
- a felnőtt a gyermek tevékenységéhez biztosítson nagy szabadságot a határok pontos megjelölésével, többszöri határátlépéssel vezessen be konzekvenciákat,
- a felnőtt alakítsa ki a közösségi élet szabályait, legyen képes nevelési taktikát váltani, ha egymást követően eredménytelennek érzi módszereit,
- a felnőtt segítse a gyermekbarátságok kialakulását, ezeket formálja úgy, hogy a közösség más tagjaihoz is kapcsolódjanak,
- a felnőtt nevelje a gyermek érzésvilágát a kialakult összeütközések feldolgozása során,

- a konfliktust feloldó beszélgetéseket kellő figyelemmel, kivárással hallgassa meg, hogy véleményt tudjon mondani a történetekről, úgy hogy a gyermek felelősségérzete erősödjön,
- a felnőtt bátorítson minden gyermeket, hogy a belső elégedettsége, pozitív „én” képe kialakulhasson,
- a bátortalan gyermekek nevelésekor örüljön a kisebb előrelépéseknek, fejlődésnek,
- az agresszív gyermek ne kapjon figyelmet agresszivitásán keresztül, a negatív viselkedési módot szándékosan mellőzni szükséges,
- a felnőtt – gyermek kommunikációjában világos egyértelmű konstruktív beszédhelyzet jelenjen meg a kívánság és az elvárás megnevezésével,
- a kapcsolatok erősítését szolgálja a beszélő partner megbecsülése, megértése, és a kompromisszumkeresés, mellőzendő a megbántás, a hibáztatás, kritizálás a gyakori bírálgatás, a kioktatás, a kiabálás, a panaszkodás, a prédikálás,
- a gyermek viselkedéskultúráját fejlessze a felnőttek példája, bátorítása, türelme bizalomelőlege, és az a szemlélet, ami a sikert észreveteti, és a sikertelenséget segít elviselni,
- tilalom helyett a felnőttek adjanak a gyermekeknek választási lehetőséget, hogy önálló döntéseket hozhassanak és a változásra képessé váljanak,
- a felnőtt jelezze örömeivel a dicséretét, s csak félelemkeltés nélkül jelölje meg a veszélyeket, problémákat,
- a felnőtt használja a humort a szeretetkapcsolat kialakításához.

Törekvéseink sikerességének érdekében kérjük, hogy a fenti alapelveket a szülők otthon is erősítsék gyermekeikben.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- A gyermekek szívesen járnak óvodába, ragaszkodnak a felnőttekhez, szívesen játszanak együtt, képesek lesznek a csoporttal való együttműködésre.
- A közös tevékenységekben aktívan vesznek részt.
- A gyermekeknek igényévé válik a viselkedés és a helyes cselekvés szabályainak betartása. Egymást figyelmeztetik a szabályok megszegése esetén.

- Figyelmesen, türelmesen hallgatják az óvónő és társaik közlését, kérdését, - közösségi öntudat - ébredése.
- A felnőtt kérése nélkül is segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival.
- Képesek a tevékenységet türelmesen befejezni, nyugodtan ülni.
- Örülnek a közösen elért sikernek, a közös élménynek.
- A közösségért szívesen dolgoznak, bíznak saját képességeikben.
- Társaik szokatlan megnyilvánulásait megértéssel fogadják.
- Konfliktusos helyzetekben képesek lesznek társaikkal egyezkedni.
- Igyekeznek legyőzni a felmerülő akadályokat.
- Képesek lesznek a metakommunikáció alapvető jelzéseinek feldolgozására: nemtetszés- öröm, biztatás-szomorúság.
- Társas viszonyuk megszilárdul.
- Szociálisan éretté válnak az iskolába lépésre.

4.3. Hagyományrendszerünk

Minden ünnepet és rendezvényt egy hosszabb előkészület vezet be, amely lehetőséget biztosít az érzelmi átélésre és gazdagon motivált tevékenységre.

Óvodánk ünnepei és rendezvényei

1.	Nemzeti ünnepek	- életkornak megfelelő érzelmi átélés
	október 23.	
	március 15.	
2.	Mikulás	- óvodánkba látogat a Mikulás,
- verssel, énekkel köszöntik a gyerekek
3.	Karácsony	- csak érzelmi előkészítés folyik az óvodában
- ez családi ünnep
4.	Farsang	- mindenki jelmezbe öltözik e napon,
- farsangi játékok játszása, télkergetés, kiszézés

5.	Területi ovis-torna	- Kistérségi települések között szerveződik
- változó rendezési hellyel, ősszel
6.	Mesemondó délelőtt	- kistérségi rendezvény a három település között,
- helyezés nélkül minden résztvevő ajándékot kap
7.	Húsvét	- érzelmi előkészítés az ünnepre
8.	Föld napja (április 22.)	- szabadban töltjük a napot
- játékos vetélkedők, különböző kísérletek végzése, sárkányeregetés, tűzgyújtás
9.	Anyák napja	- csoportonként dallal, verssel köszöntjük
bensőséges ünnep keretében az édesanyákat
10.	Gyermeknap

Családok világnapja

Apák napja | - vetélkedőkkel tarkított vidám összejövétel,
bográcsban főzéssel a szülőkkel együtt
családi rajzpályázat |
| 11. | Egészség hét | - a gyermeknap hetében kerül lebonyolításra,
- szülők- gyermekek közös programjai, mely az egészséges életmód alakításában játszik szerepet |
| 13. | Nagycsoportosok búcsúja | - családi nap keretében, a nagycsoportosok családtagjaik körében kötetlen együttléttel búcsúznak az óvodától |
| 14. | Születésnap, névnap | - az ünnepelt csoportos köszöntése |

A természet ünnepei, jeles napok:

1. Nagyszülők világnapja	09.05. – beszélgetés a nagyszülők szerepéről, velük kapcsolatos élményekről,
2. Zene világnapja	10.01. Zeneovi foglalkozás, hangszeres előadó meghívása
3. Állatok napja	10.04. - beszélgetés az állatokról, azok

	védelméről, könyvek nézegetése, látogatás egy gazdasági udvarba.
4. Víz világnapja	03.22. - A víz, mint életető elem, vizek élővilága, védelme, tiszta víz jelentősége, vízszennyezés, mint pusztító erő
5. A Föld napja	04.22. - Kirándulás, megfigyelések, kísérletek végzése, sárkányeregetés, tűzgyújtás mikéntje és annak veszélyei
6. Madarak és Fák napja	05.10. - megfigyelések, természetvédelemre nevelés
7. Környezetvédelmi világnap	06.05. Óvoda környékének megtakarítása, oda nem illő anyagok összegyűjtése szelektíven, kukákba helyezése

Ezekről külön- külön is megemlékezünk, de nagyobb hangsúlyt komplexen a Föld napján fektetünk a természet ünnepeire. Akkor már az idő is engedi, hogy kísérletezzünk a földdel, vízzel, levegővel, és a szabadban töltsük el a napot, játszva, vetélkedve, örömmel.

A néphagyomány ünnepei:

1. Márton nap - beszélgetés a Márton napi hagyományokról, „libás játékok” játszása.
(11. 11.)
2. Luca napja- búzát ültetünk, hagyományokról beszélgetünk
(12.13.)
3. Balázs napja- Szent Balázs püspök közbenjárására kérjük a betegségektől, a torokbajtól való védelmet, Balázs áldást oszt a plébános atya (02.03.)
4. Sándor, József, Benedek- meleg hozó napok (03.18,19,21.)

Heti külön programjaink:

- Logopédia foglalkozás heti egy alkalommal
- Egyéni fejlesztés, szükség vagy előírás szerint
- Gyógytestnevelés, előírás szerint heti két alkalommal korcsoportos bontásban
- Hittan foglalkozás igény szerint heti egy alkalommal

Egyéb programok:

Év közben nagy közös kirándulás szervezése az óvoda minden gyermeke számára, amely állatkert látogatást, múzeumlátogatást, repülőtér látogatást, városnézést, természetvédelmi területek bejárását foglalhatja magába. Színházi és bábelőadások látogatása alkalmanként utazással, vagy vándorszínház az óvodában.

Nyári időszakban az évváró után igény szerint vízhez szoktatást, lehetőség szerint úszásoktatást szervezünk, egy közeli gyógyfürdőben.

Ezek a programok egy része közös finanszírozású, a költségvetési keretet a szülők kiegészítik, azaz hozzájárulnak a program megvalósításához. Minden gyermek számára biztosítjuk az esélyegyenlőséget a részvétel tekintetében. Pályázati forrást is igyekszünk felhasználni.

4.4. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az értelmi nevelés változatos tevékenységeken keresztül, a kultúraátadás hatásrendszerében az óvodai nevelési módszerek segítségével, elsődlegesen a gyermek szabad játéka által valósul meg. Az értelmi fejlesztés szoros kapcsolatban van az anyanyelv és a kommunikáció alakulásával. Óvodai nevelésünk lényeges része a beszéd, az anyanyelv, és a kommunikáció fejlesztése. A kommunikáció a beszéd és a gondolkodás egyik eszköze. A kommunikáció egyszerre cél és eszköz a társas kapcsolatokban. Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.

Célja:

- Az érdeklődés, a kíváncsiság felébresztése a különböző tevékenységek iránt.
- A testi-szellemi egészség megőrzése, fejlesztése.

- Az érthető kifejező beszéd készségének kialakítása, a nyelv szépségének kifejező-erejének megismertetésével, helyes nyelvhasználattal a biztonságos önkifejezés megalapozása.

Feladata:

- A megfigyelés, emlékezet, képzelet, figyelem, gondolkodás fejlesztése.
- A környező világunkról sokoldalú tapasztalatszerzés lehetőségének, a probléma felfedezésének és megoldásának biztosítása.
- Differenciált képességfejlesztés (felzárkóztatás - tehetséggondozás). Természetes helyzetek biztosításával segítjük a gyermek spontán megnyilatkozását (kommunikáció fejlődése).
- Önálló gondolkodásra nevelés, döntési képességek fejlesztése.
Az „én-kép”, „közösségi tudat” fejlesztése, a testséma kialakulásának segítése, formaérzékelés, formaészlelés fejlesztése.
- Az egyes foglalkozási ágak anyagának tartalmi kapcsolódásának kihasználása.
- A szociokulturális háttér figyelembe vételére épülő differenciált készség, képességfejlesztés megvalósítása.
- Az etnikai kisebbséghez tartozó, valamint a migráns gyermekek differenciált támogatása a magyar nyelv elsajátításában.
- A beszédkedv felkeltése és megőrzése, beszédfigyelem alakítása.
- A beszédszervek megfelelő mozgásának fejlesztése.
- A beszédmegértés képességének fejlesztése (felnőtt példamutató beszéde), a beszéd eszközként való használatának elsajátíttatása.
- A beszédhibák kiszűrése, javítása szakember bevonásával.

Tartalma:

A nyelvi képességek fejlesztésének leghatásosabb eszköze a mese-vers, bábozás, dramatikus játékok. Ezen keresztül sajátítja el a gyermek a helyes kiejtést, a tiszta beszédhallást, a beszédmegértését, a nyelvtanilag helyes beszédet és ez által bővül szókincsük is.

A bábjátékban, dramatikus játékban kibontakoztatják szabad önkifejezésüket. A dramatikus helyzetek lehetőséget adnak a társalgási kedv fokozására, önálló versmondásra. Beszélgetünk a napi tevékenységek során, hétfőn élménybeszámolót tartunk az otthon történt eseményekről.

Beszédművelés:

- beszédhallás, beszédmegértés és a beszéd-szervek mozgásának fejlesztése
- légzésgyakorlatok hangutánzással egybekötve
- hangutánzó gyakorlatok (állat, jármű, stb.)
- nyelv és ajakgyakorlatok
- légző- gyakorlatok
- hangadási gyakorlatok: zöngés, zöngétlen hangok differenciálása minta követeléssel.
- artikulációs gyakorlatok: nyelvtörő mondókák, gyorsasági, ritmus, időtartam, hangsúly, hangerő gyakorlatok
- idő és téri egymásutániség felfogása, felismerése, kivitelezésének fejlesztése, történeti sorba rendezések

Az anyanyelvi nevelés áthatja az egész napi óvodai tevékenységet.

A fejlesztés várható eredménye az óvodáskor végén:

- Koruknak megfelelően kialakult a pontos észlelésük, érzékelésük.
- Képesek a vizuális, auditív differenciálására.
- Térbeli viszonyokat képesek felismerni és megnevezni.
- A keresztcsatornák működése koruknak megfelelő.
- Figyelmük, korukhoz képest tartós.
- Gondolkodásukra a probléma megoldásra irányuló törekvésük és a kreativitás jellemző.
- Az önkéntelen bevésés mellett megjelenik a szándékos bevésés is.
- A gyermekek aktívan használják tapasztalataik, élményeik során bővült szókincsüket.

- Beszédük összefüggő, a nyelvhelyességi szabályoknak többnyire megfelelően alkalmazzák a kapcsolatteremtés elemi szabályait.
- A kommunikációt kapcsolatfelvételre is használják.
- Értik és alkalmazzák a kommunikációs és metakommunikációs jelzéseket.
- Tudnak kérdezni, van véleményük és válaszolnak a feltett kérdésekre.
- Beszédük személyiségüknek és az aktuális helyzet által kiváltott érzelmeknek megfelelő, természetes, és tiszta.
- Tudnak szemkontaktust teremteni és tartani.
- A migráns kisgyermek is megérti az óvodai élethez szükséges kifejezéseket és képes magát megértetni.

5. Az óvodai élet megszervezésének elvei

5.1. Személyi feltételek:

Intézményünk 3 csoportjára, a köznevelési törvényben meghatározott dolgozói létszámot az óvoda kihasználtsága határozza meg, mely számítás alapja a gyermekek óvodában eltöltött óraszám. Engedélyezett pedagóguslétszámunk mindenkor a gyermeklétszám függvénye ebből 1 intézményvezető, és 1 intézményvezető helyettes. A nevelőmunkát 1 pedagógiai asszisztens és csoportonként 1 dajka segíti, valamint egy takarítónő.

Napjainkban fontos a pedagógus kép megjelenítése, annál is inkább, mert az óvoda a közoktatási szolgáltatások része, a benne dolgozó pedagógus és egyéb dolgozó szolgáltatást végez. A *pedagógus* legyen tudatában annak, hogy modell, példakép a gyermekek előtt. Alapvető feladata a rábízott gyermek nevelése.

Pedagógiai és pszichológiai felkészültségével tartsa szem előtt a következőket:

- ismeri a rábízott gyerekek életkori szükségleteit,
- alkalmazza a differenciált, egyéni fejlesztést,
- a gyerek fejlődését nyomon követi, erről a szülőt tájékoztatja, módszereit változatosan alkalmazza, a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében is,
- rendelkezik a gyermekek iránt megnyilvánuló együtt érző, oda és ráfigyelő magatartással,
- etikusan viselkedik az óvodán belül és kívül,
- igénye van az önképzésre, részt vesz a továbbképzéseken,

- problémamegoldó képességgel rendelkezik,
- a család mellett (és nem helyett) partnerként részt vesz a nevelési folyamatban,
- a gyermekek fejlődését szolgáló módszereket, értékeket, normákat közvetíti a szülők, kollégák felé,
- a pedagógiai program alapján a gyermeknevelés során megválasztja módszereit, eszközeit,
- gondoskodik a gyermek testi épségének megóvásáról,
- közreműködik a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában,
- a gyermekekkel elsajátíttatja a közösségi együttélés szabályait,
- tiszteletben tarja a gyermek és a szülő jogait,
- a gyermekeket a helyes viselkedési normák betartására neveli.

Az óvodapedagógusok képzettségi mutatói:

Főiskolát végzett	Szakvizsga, szakképzettség területe	Másoddiploma
Minden pedagógus	1 fő óvodapedagógus fejlesztési szakirányon vezető óvodapedagógus pedagógus szakvizsga	1 fő hittanár-nevelő tanár

Nevelőmunkát segítő munkatársak:

A nem pedagógus alkalmazottak is részesei az óvodában folyó nevelési folyamatnak.

Munkájuk fontos az óvodai nevelés tekintetében. A pedagógiai asszisztens járuljon hozzá az óvodai élet eredményességéhez, a dajkával együtt legyen gyermekszerető, segítőkész, szorgalmas, kedves, mosolygós és nem hangoskodó. Az óvónőkkel összehangoltan végezzék munkájukat, a különbözőségek tiszteletben tartásával és elfogadásával.

A nevelőmunkát segítő munkatársak képzettségi mutatói:

Érettségi vizsga	Szakképesítés
3 fő	4 fő 1 fő: kisgyermek gondozó, nevelő 3 fő: dajka, 1 fő takarító

Az intézmény továbbképzési irányultsága, innováció:

A továbbképzéseken való részvétel célja az innováció, fejlődés, hatékony munkavégzés. Minden pedagógus, kompetenciáit leginkább erősítő, fejlesztő továbbképzéseket, szakképzéseket igyekszünk választani az öt éves továbbképzési tervhez igazodva. A pedagógusok továbbképzése azoknak az ismereteknek és készségeknek a megújítására, bővítésére, fejlesztésére szolgál, amelyekre szükség van a nevelő munka keretében a gyermekekkel való közvetlen foglalkozások megtartásához, az intézmény tevékenységének megszervezéséhez, ellátásához, vezetési feladatainak elvégzéséhez.

Továbbképzési rendszerünk kialakítása elsősorban a Pedagógiai Program megvalósítását szolgálja. Az óvodapedagógusok továbbképzésére vonatkozó részletes adatokat a mindenkor aktuális továbbképzési program tartalmazza.

A nevelőmunkát segítő alkalmazottak fejlődése is egyaránt fontos, hiszen a megújult közoktatási rendszerben történő változásoknak Ők is részesei. Lehetőséget biztosítunk a számukra rendezett szakmai napokon történő részvételre.

Az intézmény belső továbbképzési rendszere:

A belső tudásmegosztás részben folyamatos, részben eseti. A továbbképzéseken, szakmai konferenciákon hallottak, törvényi változások kapcsán bekövetkező változások és az ebből eredő feladatok megosztása, megvitatása a nevelőtestületben, alkalmazotti közösségben. Önképzés során birtokunkba jutott hasznos információk, szakmai anyagok megosztása. A részletes szabályozás az aktuális nevelési év munkatervében kerül kidolgozásra.

5.2. Az óvoda tárgyi feltételei

Az óvoda épületében 3 csoportszoba van.

A csoportsobák alapterülete az előírás szerinti hasznos teret figyelembe véve mely gyermekenként 2 m².

1. csoportszoba	45,6 m ²	22 gyermek
2. csoportszoba	48,5 m ²	24 gyermek
3. csoportszoba	43,5 m ²	21 gyermek

Az óvodai csoportok átlagléttszáma a közoktatási törvény szerint 20 fő, a maximálisan felvehető gyermeklétszám 25 fő, a minimum létszám 13 fő.

Az óvoda jelenlegi állapotában az optimális egészségvédelmi feltételeket figyelembe véve, maximálisan 67 gyermek elhelyezésére nyújt alapvető lehetőséget.

<i>Épületbeli feltételrendszer</i> <i>minimális</i>	<i>jelenleg</i>
csoportszoba	3
tornaszoba	helyette ovifoci pálya épült az óvoda udvarán
gyermeköltöző + berendezés	aulában, gyermeklétszámnak megfelelő
gyermekmosdó, WC	2
nevelői szoba, szertár	szertár helyett beépített szekrény fal
fejlesztő, logopédiai szoba	külön nincs, de más helyiségben megoldott
óvodavezetői iroda	1
takarítóeszköz tároló	1

A csoportszobák, mosdóhelyiségek és gyermeköltöző berendezési tárgyai, eszközei eszközjegyzéknek megfelelőek.

A felnőttek munkavégzéséhez szükséges eszközök, berendezések biztosítottak.

Az óvoda pályázati forrásból felújították, átépítették. A pályázat keretében kialakításra került egy mini bölcsődei csoport, annak helyiségei a tornaszobából és vezetői irodából, valamint a fejlesztőszobából kerültek kialakításra. Így az óvoda helyiségei átrendeződtek.

Az óvodának a program céljaihoz rendelt eszközrendszere:

A játéktevékenység eszközei:

Óvodánk játékkal megfelelően el van látva. Jó minőségű, esztétikus, megfelelő fejlesztő hatással bíró játék eszközeink (játék fajtánként) eszközeink vannak minden csoport számára, amelyek szükség szerinti cseréje folyamatosan megvalósul.

Az óvodai tanulás eszközei

A **szakmai eszközök** beszerzése egyrészt a költségvetésből történik, másrészt fontos helyet foglalnak el az óvónők által készített játékok, eszközök, melyek az egyéni fejlesztés területén hasznosulnak. Sok játékot és eszközt szerzünk be szülői támogatásból.

Pályázati lehetőségeket is figyelemmel kísérjük. Megfelelő mozgásfejlesztő eszközeink, ének zenei nevelést fejlesztő eszközeink, ábrázoló tevékenységet fejlesztő eszközeink vannak.

Mese és szakkönyvellátottság:

Mesekönyv ellátottságunk a gyermekek életkori sajátosságainak megfelelően, csoport szinten jó. Szakkönyvellátottságunk megfelelő, melyet jól kiegészít a saját könyvállomány, amit rendszeresen használunk munkánk során.

Az udvari játszótér: előírásnak megfelelő, a játékeszközök fejlesztő hatásúak, folyamatosan bővítjük és újítjuk fel az eszközállományt. A homokot, a homokozóban évente cseréljük, távozáskor naponta letakarjuk. Az elhasználódott eszközöket valamennyi területen szükségszerűen cseréljük, pótoljuk. Nyári időszakban párapuval és pancsolóval biztosítjuk a gyermekek hűtését.

5.3. Az óvodai élet megszervezése

Napirend

szeptember 1. - május 31.

<u>Tevékenység</u> kezdet - vége	Tevékenységek megnevezése
6.30-7.30.	Ügyelet
7.30-10.30	gyermekek fogadása, szabad játék, kezdeményezések, játékba integrált tanulási és párhuzamosan végezhető tevékenységek testápolás, folyamatos tízórai mozgásos tevékenységek
10.30-11.45	fejlesztő, logopédiai foglalkozások sétája, kirándulás a szabad levegőn, megfigyelések, gyűjtések, játék
11.45-13.00	átöltözés, mosdózás, ebéd, teremrendezés, ágazás,
13.00-15.00	Pihenés a csoportszobában, mese altatódal,
15.00-16.00	átöltözés, fésülködés, mosdózás, teremrendezés, gyógy

	testnevelés, uzsonna, hittan foglalkozás
16.00-17.00	Játék, szabadon választott tevékenység a csoportszobában vagy a szabad levegőn és távozás!

A napirendi időkeretek a korcsoportok függvényében rugalmasan változnak.

Napirend

június 1. - augusztus 31.

<u>Tevékenység</u> kezdet - vége	Tevékenységek megszervezése
6.30-9.00	gyermek fogadása, szabad játék az udvaron, rossz idő esetén a csoportszobában, mosdózás, tízórai, fogmosás
9.00-11.30	Homokozás, mozgásfejlesztő játékok, képességfejlesztő játékok játszása az udvaron, séták, kirándulások a szabadban, napfürdőzés, pancsolás.
11.30-12.30	Készülődés az ebédhez, tisztálkodás, fürdés, étkezés
12.30-12.45	mosdózás, pihenéshez készülődés
12.45-15.00	pihenés, uzsonna,
15.00-17.00	játék az udvaron vagy teremben, hazabocsátás

A hetirendek csoportonként a csoportnaplókban találhatóak.

5.4. Csoportok szervezésének szabályai:

Óvodánk három csoportjában, azonos életkorú gyerekek vannak elhelyezve. A csoportok ilyen módon való szervezése az utóbbi évek tudatos pedagógiai munkájának és a nevelőtestület döntésének, valamint a szülők igényének eredménye. Nem zárkozunk el azonban a vegyes életkorú csoportok alakításától sem, ha a helyzet úgy kívánja (gyermeklétszám csökkenés).

Mindkét szervezeti keret megkívánja a gyermekektől az alkalmazkodó képességet, mely a közösségi lét fontos ismérve.

A csoportok szervezésekor a legfontosabb szempont a gyermek érdeke, igyekszünk figyelembe venni a szülők kérését, véleményét. Odafigyelünk a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek egyenletes, arányos elosztására a csoportokban. Ez az integrációs nevelés megvalósítása szempontjából is lényeges.

6. Az óvoda kapcsolatai

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt szolgálja a gyermek fejlődését, melynek alapvető feltétele a családokkal való szoros együttműködés. Az együttműködés alapja a kölcsönös bizalom, tisztelet és a szeretet. Ebben az együttműködésben felvállaljuk a kezdeményező szerepet.

Család - óvoda:

Az óvodába lépés első pillanatától kezdve szoros kapcsolatot alakítunk ki, minden szülővel. A gyermekek egyéni fejlődéséről folyamatosan konzultálunk a szülőkkel, nyílt, őszinte együttműködésre törekszünk. Minden erőnkkel azon vagyunk, hogy a szülőkkel összhangban és megelégedettségükre gondoljunk, védjük, szocializáljuk, neveljük és fejlesszük gyermekeiket. A jelen kor kihívása azonban, amit nem lehet figyelmen kívül hagyni, a szülők szocializációs funkciója megváltozott. A szülő vagy sokat dolgozik, vagy nem dolgozik. Ebből adódóan sokat vállal át az intézményes nevelés. Megfelelő feltételek biztosításával (esélyegyenlőség, esélylehetőség), ezt a hiányt pótolnunk kell. Ezért nagyon fontos az egészséges nevelés lehetőségének a biztosítása.

A kapcsolattartás formái:

- szülői értekezletek, családlátogatások, közös programok, nyílt napok, egyéni beszélgetések, fogadó óra.

A családokkal való együttműködést segíti a Szülők Óvodai Szervezetének tagjaival való kapcsolattartás.

Sallai István Általános Iskola és Intézményei - Óvoda

Fontosnak tartjuk, hogy az óvoda - iskola átmenetet minél zökkenő-mentesebbé tegyük.

A kapcsolattartás tartalmi keretei:

- Hospitálás a nagycsoportokban a leendő elsős tanítók részéről. Ismerkedés a gyermekekkel.
- A nagycsoportosok 1-1 rendhagyó órán vesznek részt az első osztályokban. Ismerkedés az iskolai élettel.
- A tanévzáró szülői értekezleten a tanítók tájékoztatják a szülőket a tanévkezdés teendőiről (osztálybontás, tankönyv-ellátás, tanszerek.)
- A nagycsoportos óvónők hospitálnak az első osztályokban, beilleszkedési tapasztalatok megbeszélése.
- Az iskolai tanévnyitó ünnepélyre az 5. osztályos tanulók kísérik át az óvodából az iskolába az elsősöket, kis ajándékkal kedveskednek nekik.
- Az óvónők és tanítónők részvételével óvoda-iskola átmenet nyomon követése céljából, munkacsoport működik.

„Az iskola, az óvoda és a család együttműködésére van szükség ahhoz, hogy kielégítsük a gyermek életszükségleteit.” (Óvodai Élet 1998.VI.évfolyam 3. sz.)

Könyvtár – Óvoda

A nagycsoportosok több alkalommal látogatják a könyvtárat, megismerkednek a könyvkölcsönzés módjával, a viselkedési szabályokkal.

A könyvtáros részükre előadásokat, foglalkozásokat szervez.

Községi Önkormányzat – Óvoda

Kapcsolatunk részben hivatalos, részben pedig támogató, segítő jellegű. Problémáink megoldását az együttműködés jellemzi:

- kölcsönös tájékoztatás, egyéni megbeszélések,
- óvodavezető időszakonkénti beszámolója.

Fontos, hogy a fenntartó ismerje munkánkat.

A képviselőtestületet meghívjuk óvodai rendezvényeinkre.

Egészségügyi szolgálat- Óvoda

A védőnő havonta látogatja az óvodát, tisztasági vizsgálatokat végez, egészségügyi felvilágosító foglalkozásokat tart az egészséghetek keretében. A státuszvizsgálatok alkalmával végzi el a szűrővizsgálatokat.

A fogászati szűrést a rendelőben végzi a fogorvos, nagycsoportban visszük a gyerekeket, utókezelésre vitel már a szülő dolga.

Az ÁNTSZ a közegészségügyi feltételek meglétét ellenőrzi évente az intézményben.

Munka alkalmassági felülvizsgálat évi 1 alkalommal, a tüdőszűrő vizsgálat két évente esedékes a dolgozók körében.

Gyermekjóléti és Családsegítő szolgálat- Óvoda

A gyermekvédelmi felelősön keresztül tartjuk a kapcsolatot.

A gyermekvédelmi felelős részt vesz a megbeszéléseken.

Ha a gyermek életében változást tapasztalunk, jelezzük azt, közös családlátogatásra megyünk. HH, HHH gyermekek figyelemmel kísérése. Veszélyeztetett gyermekek nyomon követése.

Nevelési Tanácsadó, Tanulási Képességet Vizsgáló Bizottság- Óvoda

Szükség esetén, pszichológiai, pedagógiai fejlettségi vizsgálatokat végeznek, megállapítják a lemaradás mértékét, a SNI, a BTMN tényét, a gyermekek részére előírják a szükséges fejlesztést, kijelölik a fejlesztő intézményt.

Kontroll vizsgálatokat végeznek, a fejlesztő munkát jogosultak ellenőrizni.

Egyház – Óvoda

A szülő írásbeli kérelme alapján a gyermek hitoktatásban részesülhet, amelyet az egyházközség plébánosa, vagy az általa feladatellátással megbízott hitoktató végez. A helyet, az időt és az eszközöket az intézmény biztosítja.

Határon átvélő kapcsolataink

Testvértelepülésünk Palics város óvodájával alakítottunk ki kapcsolatot.

- óvodások találkozása (mi voltunk már át kirándulás keretében, Ők még nem)
- óvodapedagógusok szakmai napja
- pedagógiai munkát segítők találkozója.

7. Az óvodai élet tevékenységi formái, az óvodapedagógus feladatai

Mottó: "A gyermeknek magának kell kifejlesztenie magát.

A gyermek ösztönszerű segédeszköze ebben az

önfejlesztésben, a játék és az utánpótlás."

(Claparade)

7.1. Játék

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, mely egyben öröm, így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. Az örömmel végzett játéktevékenység a gyermek belső feszültségét csökkenti.

Nagy hangsúlyt fektetünk a szabad és a komplex játék kialakulásának biztosítására.

Célja:

Olyan egészséges gyermekkorot biztosítunk, ahol a cselekvések átélésével a gyermek egyéni vágyai, ötletei kibontakozhatnak, komplex módon fejlődnek.

Feladata:

- Megfelelő légkör - idő - eszköz - tapasztalatszerzés, élmény-nyújtás a különböző játékfajtákhoz.
- A szabad, spontán, önkéntes, elmélyült játék lehetőségeit biztosítjuk, melyen keresztül a külvilág elemeinek megismertetése a feladatunk.
- Elősegítjük a pozitív érzelmek kialakulását, a kreatív együttműködés fejlődését, kialakítjuk a játékhelyzeteknek megfelelő játéktereket.
- A szülői szemléletformáláshoz legalkalmasabb a beszoktatási időszak, hiszen a modellnyújtás mellett lehetőség adódik a pedagógiai helyzetek rövid indoklására, a játék fontosságát tudatosító érvek közvetítésére is, annak érdekében, hogy elfogadottá váljon a játék prioritására építő óvoda.

A játék alapvető feltételeinek biztosítása

Megfelelő légkör

Biztonságos, nyugodt létkört teremtünk, ahol a gyermek a játékigényének megfelelően szabadon választhat és dönthet.

Megfelelő hely

Színterei az udvar és a csoportszoba. Az egész óvodai életünkre kihat a csoportszobák alapterülete, mely befolyásolja a napi játéktevékenységek kialakítását, megszervezését.

Gyakori teremrendezéssel mindent megteszünk azért, hogy megteremtsük a tartalmas, nyugodt játék lehetőségét.

Megfelelő idő

A napirendben arra helyezzük a legnagyobb hangsúlyt, hogy a gyermekek kapkodás nélkül, elmélyülten tevékenykedhessenek, hogy legyen idejük elképzeléseiket megvalósítani, azokat később is folytathassák.

Megfelelő eszköz

Törekszünk arra, hogy a játékszerek esztétikusak, balesetmentesek, fejlesztő hatásúak legyenek, melyek megfelelnek az életkori sajátosságoknak.

Tiszteletben tartjuk a gyermek igényeit, megteremtjük az együttjátszás feltételeit. A napi tevékenységformák a játékba ágyazottan valósulnak meg, ezzel biztosítjuk a játék folyamatosságát. A korcsoportonkénti szokás és szabályrendszer a csoportnaplóban található.

Szabadban történő játék

Az udvari környezet a szabadban történő játék színtere. Lehetőséget ad a mozgás-igény kielégítésére, más csoportokkal való társas kapcsolatok, együttműködések kialakítására. Kihasználjuk az évszakok adta lehetőségeket, fontosnak tartjuk a közös játszást, beleélést a játékba, türelmet és együttérzést.

Az óvodapedagógus a játék kibontakoztatása és nem a játék fejlesztése céljából hat a játékra:

- olyan közvetett segítséget és mintát adjunk a gyermekeknek, amiben megerősítést és támaszt kapnak, önálló véleményalkotási, döntési képességeik fejlődnek,
- kövessük mindig figyelemmel a gyermekek játékát, hangulatát, érzelmeit,
- az irányításban beavatkozásunk terjedjen ki a gyermek sokirányú megfigyelésére, a megoldási lehetőségek választhatóságára, konfliktusok kivédésére, a gyermekek testi épségének megóvására,
- az óvónő játékaival adjon mintát a játékok helyes használatára és a játékok elrakására,

- a játéktevékenység irányításában, fejlesztésében fontos szempont az élmény szerepe, az óvoda szűkebb és tágabb környezetében, a sokszínű tevékenykedtetési lehetőség és a játszótárs választás biztosítása,
- a jó játék feltételeinek biztosítása,
- a gyermeki személyiség sokoldalú fejlődése a játéktevékenységek során a másság, aktuális értékek elfogadása,
- a gyermeki szabadság elvének érvényesülése, testileg, lelkileg nyugodt, kiegyensúlyozott, érdeklődő, kezdeményező, együttműködésre kész, érzélem gazdag, önálló személyiség kialakulásának elősegítése,
- a szabad játék és a fejlesztő játék elkülönítése,
- a játékba integrált tanulás megvalósítása.

*„Mindenhez van jogom, hát játszom.
Fentről gyerekeknek, lentől embernek látszom.”
(Ratkó J.)*

A fejlesztés várható eredménye az óvodáskor végén

- A gyermek szükségleteinek és életkorának megfelelő játékot választ.
- Örömmel, önfeledten játszik, képes élményei eljátszására.
- Játékban elmélyült, kitartó.
- Bekapcsolódik a közös játékba, kialakul az együttjátszás igénye.
- Szerepjáték során képes szerepet váltani, arról lemondani, azt megosztani.
- Játéka során a hiányzó játékszereket kreatívan helyettesíteni egyéb anyagokkal, eszközökkel, vagy játék céljára barkácsol.
- Alkalmazkodik és betartja a játékszabályokat, másokat is figyelmeztet azok betartására.
- Egészséges versenyszellemben tevékenykedik.
- Problémahelyzetekben kreatív megoldásra törekszik.

7.2. Verselés, mesélés

Az óvodai gyermekirodalom műfaja a vers és a mese. Fontos szerepe van az érzelmi biztonság megteremtésében, a gyermek pszichés nevelésében, az anyanyelv, a fantázia fejlesztésében. A mindennapos mesélés, mondókázás, verselés, a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

Célja:

Az óvodás gyermek harmonikus fejlődésének elősegítése az irodalom sajátos eszközeivel, a gyermek érzelmi, értelmi fejlődésének megalapozása, a magyar kultúra értékeinek átörökítése, személyiségének sokoldalú formálása.

Feladata:

A gyermek, irodalom iránti érdeklődésének felkeltése, mese, vers iránti szeretetének megalapozása.

- A gyermek erkölcsi érzelmeinek, esztétikai fogékonyságának fejlesztése.
- A gyermek látókörének szélesítése: emlékezet, képzelet fejlesztése.
- Nyelvi képesség fejlesztése.
- Az irodalmi neveléshez felhasznált anyag igényes összeállítása, elsősorban a magyar népi, illetve a műalkotásokból választás, ezen túl a mai kortárs irodalmi művekből és a migráns gyerekek hazájának kulturális értékeiből.
- Képeskönyvek elérhetőségének biztosítása.
- Könyvtár és színházlátogatások szervezése.
- Irodalmi művek ajánlása, szülőknek, a mesélés fontosságának megismertetése.

Tartalma:

- Az irodalmi anyagot úgy igyekszünk összeállítani, hogy megfeleljen a gyermekcsoport fejlettségi szintjének, az egyes gyermek igényeinek, értelmi sajátosságainak.
- A környezeti neveléssel összefüggésben, az évszakok köré csoportosítjuk.
- Fontos, hogy mindig művészi értékű alkotásokat mutassunk be a gyermeknek, mert ezek biztosítják az esztétikai élmény mélységét.

- Az éves terv összeállításánál elengedhetetlen a pedagógiai, módszertani tudatosság.
- Kiscsoporttól kezdve fokozatosan haladunk, az egyszerű népi mondókáktól, ritmikus játékos versektől, állatmeséktől, majd ezt követik a felelgetős mondókáktól a halmozó és lánc-mesék, versek, verses mesék, míg nagycsoportban a fokozatosan hosszabbodó, bonyolódó prózai mesék.
- Az állatmeséktől kezdve a cselekményesebb népmeséken át épülnek be a tündérmesék, a tréfás mesék és a műmesék a gyermekek mesevilágába.
- Az egyszerű állatmeséken keresztül szoktatjuk a gyermekeket a figyelmes meghallgatásra. A beszoktatásnál lovagoltatókat, höcögtetőket, ölbeli játékokat játszunk, ez biztonságérzetet kelt a gyerekekben.
- Fontos eszköz még ebben az időben a báb. Új mesét mindig eszköz nélkül mutatunk be. Többszöri meghallgatás után bábozunk, dramatizálunk.
- A gyermekekben kialakul a mese, vers szeretete, igénylik az óvónő meséjét. Arcukon ámulat jelenik meg. Játékukban mind gyakrabban jelenik meg a mesélés, bábozás, mondókák ismételtetése.
- Az új verseket a gyermek élményeihez, tapasztalataihoz kapcsoljuk.

Különösen fontosak az ünnepek, jeles napok. Kedvelik a gyerekek a halandzsá szövegű mondókákat. Nagyobbaknak közmondásokkal, találós kérdésekkel erősítjük meg, a mesék, versek mondanivalóját. A nagycsoportosoknak kiolvasókat is tanítunk. Minden év elején ismételjük az előző meséket, verseket. A gyermekek csoportos szavaltatásánál ügyelünk a megfelelő hanglejtésre, hangsúlyozásra. A délutáni pihenés előtt mindig mesélünk. E tevékenység naponta jelen van az óvodában. Kijelölt helyen a mesesarokban folyik a napi mesehallgatás.

A mese, a vers, a bábozás és dramatizálás a leghatásosabb eszköze a nyelvi képességek fejlesztésének az óvodában. Ezen keresztül a gyermekek elsajátítják a nyelvtanilag helyes beszédet, új fogalmakat ismernek meg, ezáltal bővül szókincsük.

A báb és dramatikus játék során **szabad önkifejezésük** bontakozik ki, fokozódik társalgási kedvük, önálló versmondási igényük.

A képeskönyvek, mesekönyvek a nap folyamán bármikor elővehetők, nézegethetők.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- A gyermekek szívesen, örömmel hallgatnak mesét.
- Fejlődnek azon tulajdonságaik, mint a gyengébbek segítése, becsületesség, igazmondás, rossz cselekedet vállalása, különböző emberek elfogadása.
- Szívesen mondókáznak, mesélnek, báboznak, dramatizálnak.
- Megjegyzik a mondókákat, verseket, meséket, van kedvenc meséjük, mesehősük.
- Tudnak történeteket kitalálni, mesét kifejezni, spontán módon.
- Szívesen nézegetnek képeskönyvet, arra vigyáznak, megbecsülik.
- A meseélmény megjelenik a játékukban, vizuális tevékenységükben, bábozásban.
- Kettős tudatuk megvalósul (mese, valóság).

7.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Célja:

A zenei nevelés elsősorban az érzelmre hat, de egyidejűleg az értelemre is. A gyermekek élményhez juttatása, zenei érdeklődésük felkeltése, zenei ízlésük formálása, esztétikai fogékonyságuk fejlesztése, alakítása. A gyerekek jussanak minél több olyan zenei élményhez, amely megalapozhatja zenei anyanyelvünket. Éneklés, zenélés, tevékenységeink megszerettetése.

Feladata:

- A zenei nevelés alapvető feltételeinek megteremtése, tudatos, tervszerű és folyamatos fejlesztő hatások megszervezése. Mindennapos tevékenység legyen.
- A felhasznált zenei anyagok igényes és az adott korcsoport életkorának, fejlettségi szintének megfelelő válogatása. Zenei, képességek, készségek kialakítása, fejlesztése. A tevékenységek szervezeti formáinak biztosítása (kötetlen - kötött).

Népi hagyományok:

- szüret, Luca-nap, Advent, Mikulás ünnep, Karácsony (Betlehem), Farsang
(Kiske-báb), Húsvét, Pünkösd

Műdal és más népek dalainak megismerése:

- Ezek lehetnek ennek a korosztálynak a néptánca. Népzene is esztétikus legyen.
- Az ünnepekhez kapcsolódó szokások, a hagyományok ápolására törekszünk.
- Ritmusérzék, zenei hallás, zenei emlékezet, kreatív zenei kedv fejlesztése.
- A gyerekek nyelvi képességeinek fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal és a zenei készségfejlesztő játékokkal.

Az óvónő lehetőleg tudjon egy hangszeren játszani.

Tartalma:

- Az emocionális kapcsolat kialakulását segíthetjük elő az öl-béli játékokkal, höcöggetőkkel, lovagoltatókkal, tenyérjátékokkal.
- Játékos mozdulatokkal feloldjuk a gyermekek feszültségét, pozitív hatást gyakorolva így a beszoktatás időszakára.
- A dalolgatás és mondókázás alkalmával érzékeltetjük az egyenletes lüktetést, megteremtve a gyakorlás lehetőségét.
- Későbbiekben énekelnek énekes játékokat, melyekkel mozgásuk jól fejleszthető.
- A tiszta éneklés érdekében a gyerekek minél gyakrabban énekeljenek önállóan, kisebb csoportokban, halkan-hangosan, magasabban-mélyebben, gyorsan-lassan.
- A halk-hangos fogalom-pár megértése, zenei tevékenységeken alkalmazása egyénileg.
- A hangszínek különbségének meghallása. Egyenletes lüktetés kifejezése játékos mozgással. Ismerjék meg a csigavonal, hullámvonal, szerepcserés, sorgyarapító, fogyó, bonyolultabb párcsere, kapocs, hidas játékokat. Ezek lehetnek ennek a korosztálynak a néptánca. Esztétikus legyen!

- A fejlesztés eredményeként különböztessék meg az egyenletes lüktetést a dalok ritmusától. Használjanak többféle ritmushangszert a ritmusérzék fejlesztése érdekében, önállóan, változatosan, az éneklés kísérésére is.
- Motívumok hangsúlyainak kiemelése változatos mozdulatokkal. A dalok ritmusának hangoztatása belső hallás útján.
- A zenehallgatás anyaga különböző jellegű népdalok, műdalok, énekes vagy hangszeres előadásban.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végén:

- A gyermekek élvezettel játszanak énekes játékokat, azt önállóan is kezdeményezik.
- Gátlások nélkül egyedül is tudnak énekelni.
- Meg tudják különböztetni, a zenei fogalom-párokat és tudják is alkalmazni.
- Tudnak élvezettel figyelni a zenehallgatásra.
- Tudnak ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni.
- Érzik az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.
- Tudnak természetes tempóban járni, segítség nélkül tempót tartani.
- Énekelnek nagy hatod hangterjedelmű dalokat, belső hallás után dúdolják az ismert dallamokat. Dallambújtatással is felismerik a dalokat.
- Felelgetős dalt énekelnek társsal vagy a csoporttal.
- Tudnak egyszerű táncos mozgásokat végezni, helyes testtartással.
- A tiszta éneklésre törekednek.
- Ünnepekhez kapcsolódó dalokat énekelnek, ismerik a népszokásokhoz kapcsolódó dalokat, dalos játékokat.
- Felismernek dallam-motívum alapján dalt, néhány környezeti zajt, zörejt, hangszerek hangját (ritmus hangszereket, furulyát).
- Ismerik a térformákat és alakítási lehetőségüket.
- Dallamrögtönzéssel próbálkoznak.

7.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Célja:

A gyermekek élmény, - és fantáziavilágának képi, - szabad önkifejezése.

A gyermekek tér - forma, - szén képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk megalapozása, alakítása. A helyes ceruzafogás elsajátíttatása.

Feladataink:

A gyermeki alkotó - alakító tevékenység feltételeinek megteremtése, tartalmának, minőségének fejlesztése, szervezeti formáinak biztosítása.

Műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés fontos eszköze a gyermeki személyiség kibontakoztatásának.

- Esztétikai érzelmek formálása: szép, csúnya, megnyugtató, ijesztő stb.
- önbizalmuk, önismeretük erősödik,
- fejlődik a tapintásos érzékelés, a szem-kéz koordinációs mozgás, a finommotorika, mely az írásmozgást készíti elő,
- egész nap folyamán lehetőséget biztosítunk az ábrázoló tevékenység végzéséhez.

A vizuális nevelés feltételei, lehetőségei

- Az alkotó tevékenységben elengedhetetlen a megfelelő légkör, hely, idő, megfelelő minőségű és mennyiségű anyag és eszköz. Az eszközök kiválasztásában a praktikum, a célszerűség és az esztétikum dominál. A helyet úgy alakítjuk ki, hogy a mozgó gyermekektől védett legyen az alkotók köre.
- A munkaasztal körül minden gyermeknek kényelmes helyet biztosítunk. Tág időkeretet biztosítunk a tevékenységeknek és lehetővé tesszük, hogy a gyermek a megkezdett munkát minden esetben befejezhesse.
- Az ábrázoló tevékenység során megismerhetik a felhasználható eszközök és anyagok tulajdonságait, a velük való bánásmódot.
- A gyermekekkel egyenként tanítjuk meg a különböző technikákat. Legtöbbször önálló elgondolás alapján dolgozhatnak, a témaválasztás ritka alkalmakhoz kötődik, pl.: ajándékkészítés. A gyermekek mindig az általuk választott technikával dolgozhatnak.

- Alkotó fantáziájukat kibontakoztathatják a sokszínű, érdekes vizuális tevékenységekben, mint a gyurmázás, agyagozás, festés, rajzolás, tépés, vágás, ragasztás, origamizás, fonás, szövés, varrás, stb. Fontos, hogy naponta lássák, tapasztalják, megismerjék az általuk használt anyagok sokszínű tulajdonságát. (Pl. hogyan lesz a répából, burgonyából, dúc, hogyan használható az agyag, a gyurma, hogyan hagy nyomot a papíron a ceruza, zsírkréta, a festékes ecset.) naponta biztosítjuk a gyermekeknek a komplex foglalkoztatás keretei között. Lehetőség szerint természetes anyagokat használunk.
- A fokozatosság elvét betartva ismertetjük meg a gyermekeket a különböző technikákkal: firkálás, rajzolás, festés, tépés, vágás, ragasztás, hajtogatás, vízkarc, kollázs, montázs, stb. A színek varázsának megismerése nagy élmény, a gyermek felismeri, hogy tud új színeket létrehozni. Mindig olyan technikával dolgoztatunk, hogy a gyermek sikerélményhez jusson, ami újabb tevékenységre ösztönzi.
- Lehetővé tesszük, hogy a természetben gyűjtött „kincseket” felhasználhassák alkotó, alakító tevékenységükhöz. A gyermekek játszva ismerkedhetnek az anyagokkal, eszközökkel és a technikai kivitelezés lehetőségeivel. A szándéktalan fírka és a látszólag szándékos, forma-fírka időszakában nem tervezhető a téma. A képalakítás festéssel, zsírkrétával, papírragasztással, homokba karcolással jelenik meg. Tetszés szerint vehetnek részt a plasztikai alakításban is. Megismertetjük az anyagok alakíthatóságát nyomkodva, ütögetve, gyurkálva, gömbölyítve, sodorva, stb. Építések során ismertetjük meg a tárgyak formáival, alakzataival, tulajdonságaival a gyermekeket. Megtanítjuk őket arra, hogy tudjanak beszélni alkotásaikról. A gyermekek alkotó - alakító - tevékenységét újabb technikák megismertetésével bővítjük. Mindig lehetőséget adunk élményeiknek, elképzeléseiknek megfelelő témaválasztásra. A gyermekeket olyan élményekhez juttatjuk melyeket megfigyelések, tevékenységek, vizsgálatok alapján szerezhettek, így elősegítjük a környezetesztétikai érzékenység kialakítását, formálását. A csoportszoba, folyosó, mosdó esztétikumának alakítása és fenntartása során formáljuk a gyerekek ízlését, környezettudatos szemléletét. Megjelenik az emberábrázolás rajzaikban, majd a környezet, tárgyak, saját élményeken alapuló témákban a mese, a vers, ünnepek eseményábrázolása is. A gyermekek természetes és más anyagokból ajándékokat is készíthetnek, mellyel átélük az ajándékozás örömét.

- Munkáikat folyamatosan bemutatjuk, év végén kiállítást rendezünk a képi és plasztikai alakításokból. A szülőnek nagy szerepe van az első ceruzafogásnál.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- Képkalkotásban egyéni módon jelenik meg környezetükből származó élményük, tapasztalatuk, elképzelésük.
- Örömmel, saját kezdeményezésükre ábrázolnak.
- Örülnek alkotásaiknak és a közösen készített kompozícióknak.
- Értékelni tudják munkájukat, tudnak beszélni alkotásaikról, elfogadják mások véleményét.
- Önállóan tudnak választani a megismert vizuális technikák közül, és a természet kincseit felhasználva tudnak kreatívan alkotni, alakítani.
- Plasztikai munkáik egyéni, részletezőek.
- Téralkotásban, építésekben bátrak, ötletesek.
- Meglátják környezetükben az esztétikai értékeket.
- Helyesen fogják és használják a ceruzát, ecsetet, ollót.
- Vonalvezetésük balról jobbra halad

7.5. Mozgás

Az egészséges életmód kialakulásának egyik elengedhetetlen feltétele a rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, mely nagyban hozzájárul a gyermekek ideális testi és szellemi fejlődéshez, a gyermek legtermészetesebb megnyilvánulási formája.

A (2,5) 3-7 (8) éves gyermekek egészséges testi fejlődésének biztosítása nem képzelhető el a rendszeres, játékban gazdag, az egyéni képességeket figyelembe vevő, egyéni aktivitást igénylő **mindennapi mozgás** nélkül.

Lehetőség szerint minden alkalmat megragadva, sokat mozgunk a szabad levegőn. Munkánk során arra törekszünk, hogy a gyermekek minél sokrétűbb mozgásformákkal ismerkedjenek meg, a mozgás öröme legyen számukra, s ezt az egész nap folyamán biztosítani igyekszünk.

A mozgásfejlesztő program az egész személyiség fejlesztésére irányul, s változatos tevékenységek sorozatában valósul meg.

Célja:

A mozgás megszerettetése, a mozgásigény kielégítése. Az óvodáskorú gyermekek szervezetének, testi képességeinek sokoldalú, arányos fejlesztése játékos formában. A mindennapi mozgás örömet jelentsen a gyermekek számára. Mozgáson keresztül az érzelmi struktúrák és a szociális képességek, a gyermek tájékozódásának, alkalmazkodó képességének, valamint a személyiség akarati tényezőinek fejlesztése úgy, hogy megmaradjon a gyermekek szabad mozgáskedve.

Feladataink:

3-7 éves korban tervezhető mozgásfejlesztő játékok összeállítása, különböző szervezeti formák megteremtése, a gyermekek mozgásszükségletének kielégítése. A mozgással szerzett tapasztalatok az érzékszervek működését, az agy munkáját pontosítják. A gyermekek teherbíró képességének és az egyes szervek teljesítőképességének növelése. A mozgáskultúra fejlesztése segíti a térben való tájékozódást, helyzetfelismerést és az alkalmazkodóképességet.

- harmonikus, összerendezett mozgás-fejlesztés
- egyéni képességek fejlesztése
- motoros, koordinációs, kondicionális,
- egyensúly-érzék, téri tájékozódó képesség, távolság becslés,
- reagálási képesség, gyorsaság,
- erő, gyorsaság, állóképesség
- testséma fejlesztése,
- nagy és finom (mikró) mozgások fejlesztése,
- fizikális erőnlét fejlesztése,
- különböző tevékenységekhez élmény, megfelelő hely és idő, eszköz biztosítása
- a mozgás és pihenés egyensúlyának biztosításával kerüljük el a gyermekek egyoldalú igénybevételét.

Mozgásfejlesztés lehetőségei:

- A konkrét fejlesztést szolgáló tervezett mozgásos játékok.
- Mindennapos szervezett és szabad mozgás, frissítő testnevelés.
- Játékidőben történő mozgásfejlesztés, ügyességi, sportprogram.

A mozgásos tevékenységeknek objektív és szubjektív feltételei vannak.

- Elsősorban megfelelő helyet kell biztosítani, lehetőség szerint szabad levegőn, a természeti formák felhasználásával, (fák, bokrok, mászóakák, csúszdák, dombon gurulás, kötélhágcsók, létrák, fára mászás, függés, kifeszített kötél).
- Télen a csúszkáláshoz jégpályát készítünk.
- Használjuk a községi sportlétesítményeket, ovi-foci, sportpályát, csarnokot.
- Lehetőség szerint alkalmazunk kézi-szereket, tornaszereket.

A mindennapi munkát nagymértékben befolyásolja az óvónő személyisége. Mindenkor aktívan részt veszünk a foglalkozásokon, mintaszerűen bemutatjuk a gyakorlatokat.

A felnőttel közösen, derűs légkörben végzett munka pozitív hatással van a gyermeki személyiségre.

Tervezett torna foglalkozás:

- A foglalkozásokon főként a kondicionálás és koordinációs képességek, a testséma, térérzékelést fejlesztő mozgásos játékok a fejlesztés eszközei.
- A fokozatosság elvét tartjuk szem előtt, a csoport tagjainak egyéni képességeihez igazodva.
- Rövid bemelegítés után, mely történhet zenére, eszközzel vagy eszköz nélkül, lehet játék is, kevés rendgyakorlatot végzünk (sorakozás, járás, megállás, mindezt játékosan), majd következnek az előkészítő gyakorlatok és a főgyakorlat, majd a játék. A későbbiek során a mindennapos testnevelés keretében történik a begyakorlása az egyes mozgás-formáknak.
- Egyszerű magyarázat után, lehetőleg óvónői bemutatással tegyük érthetővé a mozgásokat, ismertessük a szabályokat.
- A 3-4 éves gyerekeknél finomítjuk a járást, a futást, fejlesztjük a testsémát, megismerik a testrészeit.

- Megismerkednek a különböző járás, futás, ugrás, támasz- és egyensúly-gyakorlatokkal. Használják a labdát, mint kézi-szert. Fontos a szem-kéz, szem-láb koordinációja.
- Az 5-6-7 éves gyermekek mozgása sokat finomodik. A nagymozgások kibővülnek a különböző elemekkel (gurulások, ugrások, szergyakorlatokkal, egyensúly-gyakorlatokkal).

Megtanulnak egymáshoz alkalmazkodni a mozgásos játékokban. Növekszik a terhelhetőségük, figyelmük.

Mindennapos szervezett mozgás lehetőség szerint a szabad levegőn történik. A játék a játékosság a legfontosabb szempont. Bárhol és bármikor szervezhető.

A spontán – a játékban, azon belül a szabad játékban – megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján lehetőséget kell biztosítani a gyermekek egyéni szükségleteit és képességeit figyelembe véve. A szabad levegőn, ha az időjárás engedi minden mozgásforma biztosított. A teremben viszont a csoportszobák nem kielégítő (kicsi), alapterülete miatt igen korlátozott.

Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására. Ha csak tehetjük, a szabad levegőt használjuk a szervezésre!

Fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- Tudjanak környezetükben tájékozódni, ismerjék a térirányokat.
- Biztonságosan mozogjanak, tudják a mozgásukat irányítani.
- Igényeljék és szeressék a mozgást.
- Alakuljon ki a testsémájuk és az oldaliságuk.
- Összerendezett legyen a mozgásuk.
- Nagyobb legyen a figyelmük, önfegyelmük.
- Alakuljon ki a szabálytudatuk.

7.6. A külső világ tevékeny megismerése

A körülöttünk lévő világ megismerése a születésünkkel kezdődik, a folyamatos ismeretszerzésekkel egyre mélyül. A mi feladatunk, ennek a folyamatnak a tudatos irányítása. Újraélik az óvodában mindazt, amit a mindennapok során a családban, az óvodában vagy tágabb környezetükben tapasztalnak, látnak, hallanak. Aktivitásuk és érdeklődésük során tapasztalatokat szereznek a szűkebb és tágabb természeti, emberi, tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyairól.

Az óvodai életnek példaértékűnek kell lennie gyermek, szülő számára egyaránt.

Másik befolyásoló tényező az óvónő személyisége, kisugárzása (öltözködése, ápoltsága, beszédmintája).

A környezettel való, szoros kapcsolat, az életfolyamatok újrajátszása, nemcsak arra ad lehetőséget a gyermeknek, hogy a benne lévő felkészültségek feloldódjanak, hanem elősegíti számára a társadalomba való későbbi bekapcsolódást, szocializálódást.

A szokások elsajátítása, a társadalomba való beilleszkedéshez szükséges magatartásformák kialakítása a játékban valósulhat meg, a gyermek érdeklődésének és igényeinek figyelembe vételével.

Célja:

- Olyan gyermekeket nevelni, akik szeretik a természetet, az Őket körülvevő élőlényeket, ismerik környezetüket. Képesek az életkoruknak megfelelő biztonságos eligazodáshoz, tájékozódáshoz.
- Szeretik szülőföldjüket, az ott élő embereket, a hazai tájat, a helyi hagyományokat és néphagyományokat, szokásokat, a családi és tárgyi értékeket, megtanulják ezek szeretetét és védelmét is. Fogékonyak a körülöttük lévő élő és élettelen környezet szépségei iránt. Felfedezik a jót, a szépet, azt megbecsülik és készek a jobbításra, változtatásra.

Feladataink:

- Olyan feltételek megteremtése, amelyek lehetővé teszik minél több tapasztalat szerzését a természetes környezetben.
- A tudatosságra törekedve építjük be a gyermekek élményeit.

- Láttassuk meg a természeti és társadalmi folyamatokat és azokban tevékenyen vegyünk részt.
- Tudatosítsuk a gyermekekben a természetvédelem fontosságát.
- Biztosítsuk a feltételeit annak, hogy az óvodában természetsarkok legyenek, melyek az évszakok változásait követik (hajtatás, csíráztatás).
- Építsük be a népi és helyi hagyományokat az óvodai életbe, melyek szebbé és gazdagabbá teszik a gyermekek életét (Föld napja).
- Mindig törekszünk arra, hogy a gyermekeknek segítséget nyújtsunk ahhoz, hogy a való világot tapasztalatok alapján ismerjék meg és fedezzék fel az összefüggéseket.
- Lehetőség szerint természetes alapanyagú eszközöket használjunk (gesztenye, makk, csuhé, termények).
- Segítsük elő a gyermekek önálló véleményalkotását, döntési képességeik fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.
- A fenntartható fejlődés érdekében hangsúly helyezünk a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.

Tevékenységeink:

Mindig igyekszünk a helyi sajátosságokra építeni, mivel így könnyebb a tapasztalatszerzés. Az új ismereteket a gyermekek spontán érdeklődésére, kíváncsiságára, élményeire, tapasztalataira építjük.

A mikro környezettől haladunk a tágabb makró-környezet felé. Meglévő ismereteiket elmélyítjük, rendszerezzük. Változatos tevékenységeket biztosítunk felfedezésre, megfigyelésre, megismerésre. Megtanítjuk felfedezni a környezet szépségeit, harmóniáját. Ünnepek és hagyományörzés formájában közvetítjük a kultúra értékeit, hagyományait. ***Megalapozzuk a környezetbarát szokásokat, mint takarékoskodás az energiával, vízzel, papírral, szelektív hulladékgyűjtés. Nevelőmunkánk értelme a pozitív jövőkép kialakítása, mellyel megalapozzuk a környezetbarát viselkedést, és ráirányítjuk figyelmüket a negatív jelenségekre is (zaj, levegő, vizek szennyezése), valamint a természet sokszínűségére és hasznosságára (szél, nap energia felhasználása).***

- A gyermekeknél az önismeret az „én” megismerésében nyilvánul meg először. Az énképi fejlődés az emberképi és világgép alakulását határozza meg.

- Később alakul a csoportbéli tevékenységek folyamán a „közösségi tudat”, de ehhez szükség van arra, hogy testéről, mozgásáról hiteles visszajelzést kapjon. Ennek eszköze, a nagyméretű tükör.
- Fontos a mindennapok élménye, realitása, ennek segítségével megismeri a szülőföldet, az ott élő embereket, a tájat, a helyi hagyományokat, szokásokat, a tárgyi értékeket.
- Mindig a fokozatosságra építünk, hogy kevesebbet, de azt alaposan figyeljük meg, majd kezdjük el alkalmazni. Folyamatosan gyűjtünk, megfigyelünk, kísérletezünk, tevékenykedünk, eseményeket szervezünk. Az egész tevékenységünket áthatja az érzelem gazdag légkör, ezáltal pozitív érzelmi viszonyt alakítanak ki a természeti és társadalmi környezettel. Megfigyelések szervezésekor mindig a gyermeki érdeklődésre építünk. A tapasztalatszerzés legtöbbször valós környezetben és egyéb információk alapján történik, melyben megtanítjuk eligazodni Őket.
- Vonják le a koruknak megfelelő következtetéseket, a problémákat képességeik szerint oldják meg. Mindig lehetőséget adunk a közös megbeszélésre. Ezek az élmények meghatározóak lehetnek egész életünk folyamán. Mivel a gyermek legfontosabb tevékenységi formája a játék, mely összekapcsolódik a mindennapi élettel, a legjobb lehetőség a környezettel való együttélés szabályainak az elsajátítására.
- A játékon keresztül valósul meg a tanulás, a gyakorlatban megszerezhető tapasztalatokon át pedig eljuthatnak a konkrét fogalom-alkotásig.
- A körülöttük lévő világ megismerése szoros összefüggésben van az óvodai neveléssel, de hat az érzelmekre, az esztétikumra és minden műveltségi területre.

Társadalmi témakörök:

- Ismerkedés az óvodával, az óvodai környezettel - családlátogatás, anyás beszoktatás, szoktatás az óvodába járó testvérrel, átjárhatóság a csoportok között, baráti kapcsolatok.
- Ismerjük meg az óvodában dolgozó felnőttek munkáját, ellátogatunk az iskolába, tanító-nénik jönnek hozzánk, az óvodába.
- Iskolások kísérik az iskolába induló óvodásokat.
- Emberek munkája, foglalkozások megismerése.

Család

- Tudják a nevüket, születésük helyét, idejét, édesanyjuk nevét, szüleik foglalkozását.
- Egy-egy gyermeket otthonában felkeresünk.
- Csecsemőkori fényképeket nézegetünk.
- Tudatosítjuk a család fogalmát szűkebb - tágabb család – nagyszülők/szerepek
- Családtagok foglalkozása.

Testünk, testrészek az orvos gyógyító munkája

- Védőnő és gyermekorvos látogatása az óvodában.
- Fogászati szűrésre megyünk a rendelőbe (aki otthon nem mos fogat, az óvodában reggel pótolja).
- Egészségvédelem, egészségmegőrzés, betegségmegelőzés, tisztálkodás.
- Testrészek, érzékszervek, funkcióik:

érzékszerveink: látás, hallás, szaglás, ízlelés, tapintás,

érzékelés: érdes, sima, rücskös.

A közlekedési eszközökkel és a szabályokkal ismerkedünk

- Városi kirándulás alkalmával ismerkedünk a jelzőlámpákkal, a városi közlekedési eszközökkel.
- Kerékpártúrára megyünk a nagycsoportosokkal,
- helyi szállítóeszközzel utaztatjuk a gyermekeket (szánkó, traktor, lovas-kocsi),
- a közlekedési eszközöket, a gyalogos közlekedés szabályait (szárazföldi, vízi, légi közlekedési eszközök), tömegközlekedési eszközök fogalmát,
- megismerjük a rendőrök, mentősök, tűzoltók munkáját, a megelőzésre tesszük a hangsúlyt.

Természeti témakörök:

Ősz:

- séták, kirándulások a közeli erőbe, határba,
- termény és termésgyűjtés, dióverés, paprikaszedés, szőlőszüret, mustkészítés, kökény, galagonya, csipkebogyó, makk, toboz, gubacs gyűjtése, kukoricatörés,

- a határban folyó nagyüzemi munkák figyelemmel kísérése (szántás, vetés)
- üzemlátogatások: tejüzem, sertéstelep az ott folyó munkafolyamatok megtekintése,
- környezetünk rendben-tartásában aktívan részt veszünk (gereblyezés, lombtalanítás, muskátlik felszedése, virágültetés, előkészítés az átteleltetésre, magvak (virág) gyűjtése,
- látogatás az őszi piacon, vásárlás,
- költöző madarak gyülekezésének megfigyelése,
- elhagyott madárfészkek keresése,
- őszi időjárás, öltözködés.

Tudatosítjuk a gyermekekben a természetvédelem fontosságát. Gyűjtések alkalmával csak olyat szedünk össze, amit a természet már elengedett.

Tél:

- Tél örömei! Szánkózás, hóemberépítés, hó-festés, csúszkázó-hely kialakítása, az óvoda udvarán,
- madáretetők kihelyezése, az etetők folyamatos feltöltése, a jelenségek megfigyelése (halmazállapot változások),
- dugványozás, csíráztatás, hajtás, búzaültetés,
- zöldség és gyümölcshulladék komposztálása,
- télbúcsúztató, kiske babégetés.

Tavaszi:

- séta az ébredező tavaszi határba, erdőbe,
- látogatás a piacon,
- a költöző madarak visszatérésének megfigyelése,
- kiskerti ágyásaink előkészítése, virágültetés, palántázás, kertgondozás.

Megfigyeléseket végzünk:

- piacon, veteményes kertben, gyümölcsösökben, virágoskertben, fóliaházban, az óvoda udvarán, stb.,
- a Föld napján különböző kísérleteket végzünk a földdel, a vízzel és levegővel (léggömb-fújás, toll-fújás, szárazág-gyűjtés, tűzgyújtás).

Nyár:

- az időjárás változásainak megfigyelése, kísérletek, játékok a vízzel (homokvár-építés, pancsolás),
- napszakok váltakozásai, hónapok nevei, napok váltakozásai, ezek hatása az élővilágra.

Növények:

- haszon és dísnövények megismerése, fejlődésük és változásuk megfigyelése,
- dísz és gyógynövények (muskátlí ültetése),
- hóvirág- tavaszi virágok,
- zöldségfélék, gyümölcsök termesztése,
- magas ágyások gondozása,
- helyes táplálkozási szokások alakítása (egészséges életmód - vitaminok, saláták),
- nagyüzemi növénytermesztés fogalmának a megismerése (kukorica, takarmányrépa, napraforgó, búza),
- esővízgyűjtés, növények locsolása (ne ivóvízzel).

Állatok:

Környezetünkben élő állatok megismerése:

- házi és házkörül élő állatok - baromfiudvar, állatai: tyúk, liba, kacsa, pulyka, sertés, szarvasmarha, kecske, ló,
- ház körül élő állatok: kutya, macska, légy, egér,
- vad-és vadon, vízben, víz körül élő állatok felismerése - madarak és szaporodásuk, életmódjuk.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- A gyermek életkori sajátosságainak megfelelően, megtanul tájékozódni és eligazodni a szűkebb- és tágabb természeti és társadalmi környezetben.
- Megismeri lakóhelye, községe szépségét, nevezetességeit, a környezetében lévő közintézményeket.
- Különbségeket tud tenni az évszakok között.
- Megtanulja értékelni a természet szépségét, annak növény és állatvilágát, óvja és védi, gondozza azokat.
- Pozitívan fejlődik a munkához való viszonya, nő feladattudata, kitartása.
- Tudatosul bennük, hogy mi is a természet részei vagyunk.
- Aktív cselekvő személyiség lesz, mely fogékony az új dolgok iránt.
- Felfedezi és megismeri az egyszerű ok-okozati összefüggéseket, mennyiségi viszonyokat, matematikai fogalmakat, melyek a környezetben rejlenek.
- Tudják nevüket, születés helyük nevét, szüleik nevét, lakcímüket.
- Ismerik a vidéki élet szokásait, az óvoda hagyományait.
- Kialakul igényük, környezetük szépítésére, megóvására.
- Lesz ismeretük a takarékoság (energia, víz, eszköz), a hulladékkezelés fogalmáról, a természetes anyagok használatának értékéről.
- Ismerik és betartják az elemi közlekedési szabályokat, ismerik a közlekedési eszközöket.
- Szívesen vesznek részt kiránduláson, sétákon, rendezvényeken.
- Tapasztalatokat szereznek környezetük mennyiségi, tér, szín, formai viszonyairól.

7.7. A mennyiségi és formai összefüggések megismerése

Óvodánkban a matematikai tartalmi tapasztalatok szerzése a „külső világ tevékeny megismerése” keretén belül történik, vele szoros összefüggésben.

A környező valóság fontos jellemzői a formai és mennyiségi viszonyok. A környezet változásainak megfigyelése nem képzelhető el matematikai alapismeretek nélkül.

A matematikai tapasztalatszerzés a természetes környezetben a legeredményesebb, mivel a gyerekek nap, mint nap kapcsolatba kerülnek játékaik vagy más tevékenységük közben az őket körülvevő tárgyakkal, azok tulajdonságaival.

Célja:

A gyermekeket körülvevő világ mennyiségi, formai, nagyságbeli, térbeli összefüggéseinek felfedezése, megismerése játékos formában a gyermekek igényeihez, ötleteihez igazodva.

Alakuljon ítélőképességük, fejlődjön tér, sík és mennyiségsszemléletük.

Feladataink:

- óvodai nevelésünk épít a gyermekek korai tapasztalataira,
- érdeklődésüket, képességeiket megismerve megtervezzük az egyénre és csoportra szabott fejlesztést,
- az óvodai játéktevékenység alkalmas a matematikai tartalom közvetítésére,
- egyéni, páros és mikro csoportos foglalkozásokon differenciáltan foglalkozunk a gyerekekkel,
- a kezdeményezéseken igyekszünk minél több problémahelyzetet teremteni, aktivizálva a gyermekeket a logikus gondolkodásra, együttműködésre társaikkal,
- gondolatainkat pontosan fogalmazzuk meg, egyértelművé tesszük a probléma felvetést, segítve az önálló véleményalkotás, döntésképeség fejlődését,
- segítjük a gyermekeket a saját logikájuk szerint gondolkodni,
- meghagyjuk a felfedezés örömét a gondolkodásban, a cselekvésben sikerélményhez juttatjuk őket, ezzel fejlesztve logikus gondolkodásukat, problémafelismerő és megoldó képességüket, kitartásukat.

Tevékenységek:

- A bennünket körülvevő világról folyamatosan tapasztalatokat szerzünk.
- A megszerzett benyomásokat rendszerezzük, a megfigyelések, tapasztalatok körét szélesítjük és mélyítjük, a spontán tanultakat rögzítjük.

- A megfigyeléseink alkalmával a tárgyakat, személyeket, halmazokat összehasonlítjuk, szétválogatjuk, csoportosítjuk, sorba rendezzük tulajdonságaik szerint, vagy egyéni szempontok alapján.
- A számfogalom megalapozására mérési, összemérési feladatokat végzünk mennyiségekkel, halmazokkal, különböző egységekkel.
- Tapasztalatot szerzünk a geometria köréből (építéssel, síkbeli alkotással).
- Játsszunk a tükör előtt, a térbeli tájékozódásukat fejlesztjük.
- Megismerkedünk a tő- és sorszámnevek használatával, a térirányokkal és a jobb, baloldal differenciálásával.
- Felfedezzük a különbségeket, a hasonlóságokat, az azonosságokat.
- Általános szabályokat állítunk fel, majd konkretizálunk.
- A minőségi eltéréseket megfigyeljük (nagyobb, hosszabb, magasabb, szélesebb).
- A mennyiségi eltéréseket megfigyeljük, megállapítjuk (sok, kevés, több, kevesebb, semmi, eggyel több) párosítunk, csoportosítunk.
- Számlálunk, sorba rendezünk 10-es számkörben. 15-20-ig becsléseket, méréseket végzünk.
- A vonalakat megfigyeljük (egyenes, ferde, görbe-vonal, zárt vonalak).

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- A gyerekek képesek legyenek arra, hogy az óvónő gondolatmenetét megértsék és kövessék.
- A matematikai jellegű helyzetekről, problémákról saját gondolataikat elmondják, megítélik, sőt egymásét is javítsák.
- Szívesen vállalkozzanak a felvetett vagy felismert probléma megoldására.
- Képesek legyenek válogatásra, sorba rendezésre, saját szempontú válogatásra, bizonyos szabályok szerinti rendezésre is.
- Helyesen használják az év folyamán kialakított kifejezéseket (hosszabb-rövidebb, több-kevesebb).
- Hosszúság mérésnél tudjanak helyes megállapításokat tenni.

- Halmazokat tudjanak párosítani szín, nagyság és elrendezés szerint.
- Tudjanak 10-es számkörben matematikai műveleteket végezni.
- Síkbeli alakzatok építésével tudják azonosítani a megegyező alakú tárgyakat, szétválogatni színben és nagyságban eltérő elemeket.
- Szerezzenek tapasztalatot tükörrel.
- Térbeli tájékozódásban eltérő jobbra-balra irányok és állítások megkülönböztetése, névutók használata.

A tevékenységek során a gyermekek verbális fejlesztésére is lehetőség adódik. A foglalkozások keretein belül minden használati tárgyat, eszközt megnevezünk, s a velük való cselekvést is. Mozgásos feladatoknál a testrészeket, és a velük való mozgásokat, cselekvéseket is megnevezzük. A matematikai nevelésben fontos helyet foglalnak el a térbeli viszonyok, ezek közül is lényegesebbek az irányok és a helyzetek, melyek a gyermek térpercepciójának fejlesztését szolgálják.

8. Munka jellegű tevékenységek

A munkára nevelés az óvodai élet egészében érvényesülő folyamat, amely áthatja a gyermek mindennapi tevékenységének egészét. A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű játékos tevékenység, az életre való felkészítés fontos eleme. Akkor jó, ha a gyermek örömmel és szívesen végzi. Mindez összhangban van a gyermekek teherbíró képességével, a feladatok elvégzéséhez szükséges képességekkel és nem kevésbé feladattudatának fejlettségi szintjével.

Célja:

- A munkavégzéshez szükséges készségek, képességek, kompetenciák alakítása, mint kognitív, érzelmi-akaratú és szociális- társas képességek. Ez azt jelenti, hogy értsék, mit várunk el Tőlük, sajátítsák el az eszközök használatát, eközben alakuljon önállóságuk, önbizalmuk, kitartásuk, céltudatosságuk, fejlődjön felelősségérzetük, feladattudatuk.
- Az óvoda a családdal együttműködve közelítsen a munkával kapcsolatos elvárásokhoz.
- Sokféle, változatos munkatevékenységek során a gyerekek szerezzék az Őket körülvevő tárgyi, társadalmi világról egyre pontosabb információkat.

- A munkaeszközök célszerű használatának megtanulása, ezzel egy időben környezetünk térbeli viszonyai közötti eligazodás, mozgásos, tapintásos, vizuális információk által.

Feladataink:

- Megtanítani a gyerekeket a feladatok elvégzésére.
- Ehhez biztosítjuk a megfelelő munkaeszközöket (célszerűség, méret, anyag) és ezek rendben tartását, elegendő munkalehetőséget, időt biztosítunk, hogy amit a gyermek tud, lehetőleg a gyermek végezze el, úgy, hogy bármikor segítséget kérhet társaitól vagy felnőttől.
- Megismertetjük a gyerekekkel az adott munka eszközeit, azok használatát, a munka legcélszerűbb fogásait, azok sorrendjét, a munka ellenőrzésének módját.
- Alakítjuk a munkakészségeket és szokásokat.
- Megteremtjük az önálló munkavégzés lehetőségét, de csak olyan munkát bízunk a gyermekre, melyek elvégzésére megerőltetés nélkül képes. Az egyes munkafajtákat fokozatosan vezetjük be és a munka mennyiségét is csak fokról-fokra növeljük.
- Biztosítjuk a munka állandóságát, ill. folyamatosságát.
- Figyelembe vesszük a gyerekek egyéni sajátosságait, minden gyermek a képességeinek megfelelő munkafeladatot kapja, de alkalmat teremtünk arra is, hogy a még nem teljesen elsajátított munkafogásokat gyakorolhassa.
- A munka értékelése mindig a csoport és az egyes gyermek fejlettségének megfelelően történik.
- A munka elvonása legyen inkább büntetés, a munka soha ne legyen büntetés!
- Munka közben előtérbe kerül a környezet védelme- tűzvédelem fontossága. (tűzriadó terv és gyakorlat minden évben)
- Az „élő” tiszteletére, védelmére, az egészséges, balesetmentes környezet kialakítására nevelünk.
- A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis egyénhez mért fejlesztő értékelést igényel.

Tartalma:

Önkiszolgálás

Megismerkednek a gyerekek a saját személyükkel kapcsolatos feladatokkal, annak rendjével, a felnőttek segítségével: testápolás, öltözködés, holmijuk rendben tartása, óvása, kulturált étkezési szokások elsajátítása.

Naposi munka

A tízórai folyamatos keretben zajlik, az ebéd és uzsonna előkészületei a csoportok szokásrendjében lefektetett keretek között zajlanak, naposi munkában.

A gyermekek fejlettségétől függően vezetjük be és fokozatosan bővítjük.

Vigyázunk arra, hogy minden gyermek sorra kerüljön, és akik nem merik, vagy nem akarják a feladatot vállalni, azokat ne erőltessük, illetve ösztönözzük, segítsük.

Reggel ismertetjük a naposokkal, mikor, milyen feladataik lesznek. A feladataikat növekvő önállósággal oldják meg. Az értékelés konkrétan, a csoport, jelenlétében történik, amikor az áttekinthető a csoport és a gyermek számára is.

Önkiszolgálástól átmenetet biztosítunk, a közösségért végzett munkáig. A naposi munka vállalt feladat, nem kell mindenkinek egy szintre hozni, fontos a differenciált értékelés, azaz a fejlettségtől függő.

Alkalomszerű munka és megbízatások:

Egy része időről időre szabályosan ismétlődik, tehát tervezhető, a másik része esetleges.

A gyermekek fejlettsége, személyisége, a környezeti adottságok határozzák meg, melyek segítik az önállóság kialakulását (kisebbség segítése az öltöztetésnél, ajándékkészítés a kisebbeknek, szülőknél, készülődés a jeles napokra).

Munka jellegű tevékenységeiket a felelősségérzet, a feladattudat és a kitartás jellemezze.

Növénygondozás, élősarok:

Minden csoportszobában egy rendezett élősarok áll a gyerekek rendelkezésére, ahová a gyűjtött kincseket helyezzük el. A szobanövények ápolásába is bevonjuk Őket, koruktól és fejlettségüktől függően. A nagycsoportosok a kerti virágok ültetésében, gondozásában is részt vehetnek. A kerti ágyások kialakításával lehetőségünk adódik egyényári virágok, gyógynövények, zöldségpalánták ültetésére és gondozására.

Komposzt készítéséhez felhasználjuk a zöldség, gyümölcs hulladékot és lehullott falevelet.

Az esővíz edénybe gyűjtése és a növények azzal való locsolása a környezettudatos magatartást alakítja.

Kisállat-gondozás:

A csoport rendelkezhet akváriummal, terráriummal, melynek gondozásába, tisztántartásába bevonjuk a gyerekeket.

Környezet rendjének megőrzése:

Figyeljenek a csoportszoba rendjére étkezések után (a naposok munkája).

Hetente egyszer nagytakarítás a csoportszobában a nagycsoportosokkal (játékok lemosása, babák megtisztítása, átöltöztetése, játékpolicok letörölgetése) a felnőttekkel közösen.

A közös és egyéni munkavégzéseket mindig kövesse az értékelés valamelyik formája: önértékelés, egymás értékelése, felnőtt értékelése.

Legyenek rendszeres tevékenységek, melyek a szokások kialakulását erősítik, alkalomhoz kötődnek, amelyek az élményszerűségét biztosítják. Figyelnek a környezetük és saját maguk rendezettségére.

A legszükségesebb eszközök, szerszámok használatának megtanulásával tapasztalatot szereznek a munkafolyamat megfelelő sorrendjéről.

A munka játéktól eltérő jegyei megerősödnek a tevékenységek gyakoriságával.

Kialakul a munka iránti tisztelet, megbecsülés fontossága, hasznossága - a dolgozó ember iránti tisztelet.

A szelektív hulladékgyűjtésre szoktatunk, a lombtakarításba is bevonjuk a gyerekeket.

9. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Mottó: "Az agy nem egy edény, amit meg kell tölteni, hanem tűz

Amelyet lángra kell lobbantani!" (Plutarchos)

Ezért: Az oktatás nem arról szól, hogy megtöltsünk egy csöbröt,

Hanem, hogy meggyújtunk egy tüzet.

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység. A gyermek teljes személyiségfejlődését, fejlesztését támogatja.

A gyermek szükségleteire épülő tanulás meghatározza céljainkat és feladatainkat egyaránt. Az óvodai tanulás nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Célja:

Az óvodás gyermek kompetenciáinak és képességeinek fejlesztése, attitűdök erősítése, tapasztalatainak bővítése, rendezése. A tanulás feltétele, a gyermek cselekvő aktivitása, a felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

Feladataink:

- Teremtünk alkalmat a társas együttműködés, az egymáshoz való alkalmazkodás gyakorlására.
- A gyermekek fejlettségének mérése, az elért szintek dokumentálása folyamatos legyen.
- A gyermek tanulási motívumainak fejlődését elősegíteni.
- Törekedjen a megszerzett motivált állapot fenntartására. Rendelkezzen olyan határendszerrel, amelyek elősegítik az óvodás gyermek motivált állapotát.

A tudásvágy és az óvodai tanulás:

Eleinte nem tudatos, a gyermek a személyiségfejlődés folyamán **spontán tanul**.

Később az információ, a tudás megszerzésének vágya a tanulási folyamat elindítója lesz, az **utánzásos minta és modellkövetés** alapján.

Óvodáskorban szívesen tanul a gyermek attól, akit szeret. A szeretet alkotja a gyermek és a felnőtt között a közös nyelvet. A tudásvágy kibontakozásánál az egyes gyermek érdeklődésére alapozunk.

A játékot alapul véve, azt sok mozgással kombinálva használjuk ki a tanulási lehetőségeket, cselekedtetéssel. Ezzel biztosítjuk a **cselekvéses tanulás** lehetőségét.

Az óvodapedagógus szerepének jelentősége abban rejlik, hogy legyen képes igazodni a gyermeki szükségletekhez az egyes egyének esetében is. Tegye ezt olyan módon, hogy fejlesztő hatásával a gyermeki szükségletekre építsen, az egyén igényeihez igazodjon,

differentiált foglalkoztatással, cselekedtetés közben a gyermek tanulás iránti vágyát is kialakítva.

A tanulást támogató környezet kialakítása során a gyermek előzetes tapasztalataira, ismereteire építünk. A tanulás irányítása során személyre szóló, pozitív értékeléssel segítjük a gyermeki személyiség kibontakoztatását. A gyermek érésétől, fejlettségétől függően a beiskolázás rugalmasan történik, 6-7 éves korban. Biztosítani kell az óvodából az iskolába a lassú átmenetet. Ezt az iskolával is el kell fogadtatni.

A játék tudatos felhasználása a tanulásban:

*„Ne erőszakkal oktasd a gyermeket a tanulmányokra,
drága barátom, hanem játszva tanuljanak.
Már csak azért is, hogy könnyebben megfigyelhesd,
mire van hajlama.” (Platon)*

Játéktól a tanulásig	Ahogy a gyermek megéli		A tanulás fajtái		Az óvó irányítása			Megjegyzések, jellemzők
	Játék-ként	Tanulás-ként	Spontán	Szándékos	Nincs	Kihasz-náló	Szervező	
1. Játékban tanulás	+		+		+			- belső készítés - kíváncsiság ébred - szemlélődik, próbálkozik
2. Játékban tanulás (kihasználó)	+		+			+		- belső készítés - kíváncsiság ébred - szemlélődik, próbálkozik - pedagógus támogatja, kihasználja a lehetőséget
3. Játékba integrált tanulás	+		+				+	- a gyermek belső készítésére épül - pedagógus feltételeket teremt, megvárja jelentkezését, elősegíti a lehetőség kibontakozását, a tanulási folyamatot
4. Játékba ágyazott tanulás	+		+				+	- a pedagógus tervezi, szervezi, elősegíti a lehetőség kibontakozását a kíváncsiság felébresztésével, tudatosan ráébreszt - a gyermek belső készítésére külső készítés érkezik, a gyermek azonosul vele
5. Játékra épülő tanulás		+		+			+	- a pedagógus teremti a helyzetet, játéktevékenységből bontja ki - a gyermek elmélyed, koncentrálni, tárgyakra, eszközökre, műveletekre összpontosít
6. Játékos tanulás		+		+			+	- a pedagógus tervezi, szervezi a tanulás menetét, megkínálja - a gyermeket a téma iránti kíváncsiság, és annak megismerésének vágya készíti a benne való részvételre, folyamatára koncentrálni, amely sajátos intellektuális ellenőrzése alatt áll, erőfeszítés és tudás vágya jellemzi

Mit kíván a gyermek érdeke a tanulási folyamatban?

A gyermek érik, érési tempója nem mellőzhető, mert meghatározza a tanuláshoz való viszonyát is. Ezért fontos, hogy az aktuális fejlettségi szintjéhez méretezzük tanulási folyamatát. Mindez meleg, ösztönző légkörben lehetséges. Óvodáskorban a tanulás elősegítése lesz az eredményes. Az önálló *felfedező* tanulás sokkal eredményesebb.

Az iskola előkészítő feladatokkal eluntatott gyerek tanulási kedve 9-11 éves korban omlik össze, az eleget játszó gyermeké pedig akkor „fut fel”.

„A valódi eredményes tanulás nem iskolai jellegű tanulással oldható meg, hanem az óvodai fejlesztés fokozásával.” (Vekerdy Tamás)

Az óvodás gyermek tanulási motívumainak jellemzői:

Minden életkornak megvan a rá jellemző domináns motívuma, amely a gyermeket tevékenységre ösztönzi.

- *A mozgás lehetősége*-szabad mozgás, társas játék.
- *A tevékenység lehetősége*-megbízásokkal, segítségkéréssel.
- *Az együttlét lehetősége*- társakkal, vagy az óvónő biztonságot adó személyével, együttes játék, beszélgetés.
- *A sikerélmény lehetőségének előrevetítése*-tevékenység elvégzése után, az elismerést jelenti, amelyet örömmézés kísér.
- *A kíváncsiság kielégítése*-kíváncsiság felkeltése.
- *Az alkotás lehetősége*-az **önmegvalósítás** igényét kelti fel.

A feladatmegoldások játékos jellegét az óvodáskor végéig biztosítjuk és mind spontán, mind az irányított tanulás folyamatában alapelvnek tekintjük (játékos eljárás, módszer, eszköz, problémafelvetés). Az egyéni képességekhez mérten és differenciált feladatadással segítjük a fejlődést. A tanulás irányítása során személyre szabottan, pozitív értékeléssel segítjük a gyermek személyiségének kibontakozását. A foglalkoztatás formáját is a csoport és az egyéni fejlődés sajátosságaihoz alakítjuk (egyéni, mikro csoportos vagy utánzásos, minta és modellkövetéses magatartás).

Az óvodai fejlesztés során megkülönböztetünk korrekciós és prevenciós problémákat.

A **prevenációs** fejlesztés célja, melyre nagy hangsúlyt fektetünk, a lehetséges problémák megelőzése. Ez az óvodába lépés pillanatában kezdődik, az óvodáskor végéig tart, s minden gyermekre kiterjed. A megelőzés az által lehetséges, ha pontosan ismerjük azokat a funkciókat, amelyek kibontakozását megcéloltuk, és ha eljárásaink illeszkednek az adott csoport életkori, érési sajátosságaihoz, ha a fejlesztést az életkorra legjellemzőbb tevékenységi formához kapcsoljuk.

Közvetlen fejlesztési cél: a **nagymozgások** pontosítása, finomítása, tempójának, ritmusának, irányának egyre tudatosabb kontrolljának fejlesztése.

A **finommotoros mozgás** fejlesztése, mint az írásmozgáshoz szükséges differenciált és koordinált izomműködésnek, a szem-kéz koordinációjának kialakításán keresztül.

A **korrekciós** fejlesztést különböző problémák - viselkedési, teljesítménybeli - miatt alkalmazunk egyes gyermekek fejlődése érdekében. A korrekciós fejlesztés célja támaszt nyújtani a részképesség- gyengeségekkel küzdő gyermekek részére, egyéni, illetve kiscsoportos fejlesztőfoglalkozások keretében, az iskolai tanulási zavarok megelőzése érdekében.

A gyermekeket megfigyeljük játékos tevékenységeik közben, felmérjük képességeiket. Ha fejlődésbeli elmaradást, beszédhibát tapasztalunk, a megfigyeléseket összegezve, pszichológiai, pedagógiai, logopédiai vizsgálatot kezdeményezünk a szülő jóváhagyásával, amely pontosan behatárolja a lemaradás területét és mértékét.

A fejlesztést a vizsgálatot végző intézet útmutatása alapján végezzük, szükség esetén bevonva a megfelelő szakembereket, kontroll vizsgálatot kérünk beiskolázás előtt.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- Örömmel vesznek részt a spontán és irányított tevékenységekben.
- Elemi ok-okozati összefüggésekkel megismerkednek.
- Eljutnak pontos, valósághű észleléshez, mellyel ismereteik megalapozottak lesznek.
- Problémamegoldó kreatív gondolkodásra, figyelem-összpontosításra képesek.
- A környezet mennyiségi, formai, szintbeli eltéréseivel, matematikai fogalmakkal rendelkeznek.

- Kialakul a gyermekek szokás és szabályrendszere, alkalmazkodó képessége, társaik akaratának figyelembe vétele.
- Kialakulnak jártasságaik, készségeik, képességeik, melyek révén érzelmileg motivált cselekvés gondolkodási szintjéről eljutnak a fogalmi gondolkodásig.
- Feladattudatuk kialakul, feladathelyzetben kitartóan tevékenykednek, megfelelően tudnak kommunikálni.
- Nyitottan, érdeklődve, készen állnak az iskolába lépésre.

9.1. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelése:

„Vegyétek észre, ha egy gyerek különleges, nem azért különleges, mert különb akar lenni, hanem azért, mert nem tud más lenni.”

(Szabó Magda)

A tehetségígéretes gyerekek nevelése, fejlesztése:

A tehetség a személyiség alapvető vonása, amely lehetővé teszi a jó képesség magasabb szintűvé alakítását. Óvodáskorban a tehetség ígérete jelenik meg. Az óvodában a fejlesztés akkor sikeres, ha tapasztalást tartalmaz, mert a gyermek, tevékenykedés által fejlődik.

Célunk:

Fedezzük fel a gyermekben rejlő erősségeket, különleges képességeket, (Pl.: kezűgyesség, jó ritmusérzék, táncra való hajlam, jó előadókészség, átlagon felüli ismeretekkel rendelkezik) vagyis a tehetségígéretes gyermekeket.

A személyiség optimális fejlesztése a csoportjaink napi életébe ágyazva zajlik. A kiemelkedő képességek fejlesztésében a játékot tekintjük elsődleges színtérnek.

Olyan légkört alakítunk ki a gyermekek körül, amely elfogadja Őket és segíti személyiségfejlődésüket. A szeretetteljes légkör fokozza az egyéni értékek kibontakozását.

Kötelességünk, hogy segítsük Őket erős oldaluk továbbfejlődésében, valamint fejlesszük gyenge területeiket, melyek nehezítik fejlődésüket.

Az óvodapedagógus feladata:

Ismerje fel a tehetség ígéret korai jeleit pl.: fejlett beszédkésztség (gazdag szókincs, korosztályát meghaladó nyelvi fordulatok), jó koncentrációs képesség (sokáig képes elmélyülten tevékenykedni), jó memória, sokrétű érdeklődés, kíváncsiság, tanulásvágy, intenzív érzelmek, sok energia stb.

Fejlesztés lehetséges területei:

- mozgáskoordináció, mozgáskultúra fejlesztése mozgásos játékokkal, táncsal
- zenei ízlés formálása, esztétikai fogékonyság fejlesztése mondókákkal, dalokkal, dalos játékokkal, zenehallgatással
- népi játékok megismertetése, néphagyományok ápolása, átörökítése
- értelmi képességek fejlettséghez igazodó fejlesztése
- gyermeki érdeklődésre épített tapasztalatok, ismeretek bővítése
- kézműves szakkör szervezése
- mesemondó délelőtt.

A gyermeki kreativitás, alkotókésztség kibontakozásának lehetősége a mindennapok folyamán is megvalósítható, amely az óvónők részéről odafigyelést, körültekintő szervezést igényel.

Szervezett formában, ha van megfelelő óvodapedagógusi kapacitás, ezen gyermekek számára heti egy alkalommal délutáni időkeretben biztosítunk lehetőséget énekes-játék, és rajz, kézimunka foglalkozás, ovi-foci keretében.

A résztvevő gyermekek névsora és a foglalkozások anyaga, tervei, reflexiók, foglalkozási naplóban kerülnek dokumentálásra.

Különleges bánásmódot igénylő gyermekek nevelése, fejlesztése:

Alapító Okiratunk értelmében a következő különleges bánásmódot igénylő gyermekeket tudjuk befogadni és ellátásukat biztosítani az intézményben:

- a többi gyermekkel együtt nevelhető sajátos nevelési igényű gyermek, aki beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzd, beszéd fogyatékos,
- hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai nevelése, fejlesztése.

Minden gyermek számára biztosítjuk az iskolára való alkalmassághoz szükséges testi, lelki és szociális érettség kialakulásához szükséges feltételeket és tevékenységeket, figyelembe véve az egyes gyermek fejlettségi szintjét.

Célunk:

- A sajátos nevelési igény (SNI) tényét a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői Bizottság vizsgálata igazolja.
- A fejlesztés a Bizottság szakvéleménye és iránymutatása alapján történik, lehetőség szerint az intézményben.
- A Beilleszkedési, Tanulási, Magatartási Nehézséggel (BTMN) küzdő gyermek fejlesztési irányelveit a Nevelési Tanácsadó határozza meg.
- A vizsgálatok szükségességéről minden esetben a szülő meggyőzése a célunk a gyermek érdekében, hiszen a vizsgálat csak az Ő beleegyezésével történhet.

Feladatunk:

- A különleges bánásmódot igénylő gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása, fejlődésének elősegítése, hogy javuljon életminőségük és a későbbiek folyamán be tudjanak illeszkedni a társadalomba.
- Gyermekcsoportjainkba csak is olyan SNI és BTMN küzdő gyermek integrálható, aki a többiekkel együtt nevelhető.
- A gyermekek mindenekfelett álló érdekében a mi felelősségünk, hogy minden segítséget megadjunk képességeik fejlődéséhez, személyiségük kibontakozásához.
- A megfelelő eszközök biztosításával az egyéni fejlesztést esetükben szükség szerint gyógypedagógus, logopédus, fejlesztő óvodapedagógus, óvodai gyógy testnevelő összehangolt munkával végzi.
- A fejlesztés egyénre szabott speciális terv szerint történik, amelynek dokumentálása az egyéni fejlesztőnaplóban található. A munkával kapcsolatosan folyamatosan konzultálnak a fejlesztők, a szülőt rendszeresen tájékoztatjuk a gyermek fejlődéséről, év végén szöveges értékelést írunk.
- Előírás szerint, de beiskolázás előtt mindenképpen kontroll vizsgálatot kérünk.
- Fontos, hogy a gyermek érezze jól magát a fejlesztő foglalkozásokon, azok legyenek játékosak, mozgásosak.

- A gyermektől csak azt várjuk el, hogy önmagához képest fejlődjön. Ez a szemlélet a szülő részéről is nagyon fontos gyermeke fejlődése érdekében.
- Minden óvónő feladata, hogy olyan befogadó csoportléggkört alakítson ki, amelyben a gyermekek magatartása kizárja a hátrányos megkülönböztetést, zaklatást, megalázást, az emberi méltóság megsértését.
- Az óvodapedagógus, pedagógiai asszisztens és a dajka kommunikációja, bánásmódja, viselkedése modell értékű, a kiemelt figyelmet és különleges bánásmódot igénylő gyermekek számára. A pedagógiai munkát segítő alkalmazottnak is értenie kell, hogy a napirend során csak annyi segítséget kapjon az egyes gyermek, amennyi elég ahhoz, hogy önállóan tudjon cselekedni.
- Az óvodáskor végére, ezeket a gyermekeket is el kell juttatni a nevelési célkitűzésekben megfogalmazott minimális szintre: alkalmazkodó készség, akaraterő, önállóságra törekvés, együttműködés.
- A fejlesztés akkor sikeres, ha a különleges bánásmódot igénylő gyerekek is szívesen járnak óvodába, a közösségben megtalálják a helyüket, társaik elfogadják Őket, örömmel vesznek részt a tevékenységekben és az értékelésekben kimutatható a fejlődés.

A tankötelezettség kezdetéről a kontroll vizsgálatot követően a Nevelési Tanácsadó és a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértő Bizottság jogosult dönteni.

10. Gyógytestnevelés az óvodában, mint speciális fejlesztő tevékenység

Mottó: „ A mozgás sok mindenre orvosság, de nincs olyan gyógyszer, amely a mozgást helyettesítené.” (Görög mondás)

Fogalma: a gyógytestnevelés az a tudományág, amely a testnevelés módszereinek felhasználásával betegségek megelőzésére és gyógyítására alkalmas. A mozgásanyaggal a testneveléshez közelítünk egyéni állapotra adaptáltan, tehát elváltozásokkal- deformitásokkal- betegcsoportokkal foglalkozunk, melyek (2,5) 3-7 (8) éves korban leggyakrabban előfordulnak. A természetes mozgásformák dominálnak, amit a gyermek ösztöne diktál.

Célja: A szerzett vagy veleszületett betegség következtében kialakult egészségügyi állapot helyreállítása.

Feladata: az egészség helyreállításán túl, testi képességek fejlesztése, mozgáskészség fejlesztése, mozgásműveltség fejlesztése, mozgásigény felkeltése, kielégítése.

Differenciált fejlesztése egyénre szabottan.

Gyógy-testnevelő feladatai a fejlesztés megszervezésében:

- kapcsolatfelvétel az óvoda orvossal és a védőnővel,
- gyermekek szűrése közösen,
- csoportok kialakítása,
- heti két órában konkrét fejlesztés.

11. Migráns gyerekek interkulturális nevelés

Migráns gyermek, aki maga és családja, nem magyar állampolgárságú és munkavállalás, tanulás céljából Magyarországon tartózkodik vagy menekült státuszú.

Alapelveink:

- a magyar gyerekekkel azonos feltételek mellett vehetik igénybe az óvodai nevelést
- az emberi méltóság elismerése és tiszteletben tartása minden migráns kisgyermeket megillet
- az egyéni bánásmód elvét az Ó nevelésükben is érvényesítjük
- bevándorló családból származó értékeséget egyediségükben, individualitásukban keressük.

Feladatunk:

- Felkészülés a gyermek fogadására – kapcsolatfelvétel a gyermekkel és a családdal – a dajkával közösen, információgyűjtés.
- Az érkező gyermek empátiás fogadása – fél, magányos, kiszolgáltatott, nem ismeri a nyelvet – hátrányos helyzetének kompenzálása.
- A gyermek érzelmi biztonságának megteremtése, a tevékenységeken keresztül ismerjük meg érdeklődési körét.

- Segíteni kell a kisgyermeket a magyar nyelv elsajátításában, a leghatékonyabb tevékenységen, a játékon keresztül a közösségen belül.

Ha minderre figyelünk, a gyermek jól fogja magát érezni az óvodában. Szívesen jön közénk, egyenrangúnak érzi magát, szívesen játszik, barátkozik társaival. Megérti a magyar szavak jelentését, próbál magyarul beszélni, később pedig már fog is beszélni.

12. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Elvek, feladatok:

A hátrányos helyzet megítélésekor összességében jelentős számú a munkanélküli, egyedülálló szülő, akik alacsony jövedelemből, alkalmi munkákból élnek.

A hátrányos, halmozottan hátrányos gyermekek és a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek aránya magas. Óvodába járó gyermekek részére rendszeres gyermekvédelmi támogatás, három és több gyermekes vagy tartós betegség, valamint rászorultsági alapon normatív támogatás igényelhető.

A RGYV támogatás alapja az egy főre jutó alacsony jövedelem, míg a halmozottan hátrányos gyermekek szülei csak 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezhetnek. Be óvodázási körzetünkben van megfelelő számú óvodás utánpótlás.

Esélyegyenlőségük növelése érdekében a gyermekek már 3 éves kortól kerüljenek be az intézményi nevelésbe. Az Óvodai Fejlesztő Programunkban való részvétel mellett a tehetséggondozás is kiemelt szerepet kap. Célunk a meggyőzés, a bizalom erősítése a nyitott óvoda által, fontos a program gyermekközpontúságának, a családi, hangulatos légkör bemutatása.

Alapelvek:

Az esélyegyenlőség megteremtése érdekében a rendelkezésünkre álló adatok, tények és eddigi értékeink alapján az alábbi alapelvek, feladatok, felelősség megállapítására került sor.

Óvodánk célrendszere mely az **Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja** és a **Helyi Pedagógiai Program** egyöntetűen kiemeli a gyermekek megismerését, elfogadását, a képesszintre épülő fejlesztést, a tehetség gondozását, a kompenzációt, felzárkóztatást. A csoportszobák felszereltsége megfelelő a program előírásainak.

Óvodánkban van fejlesztő óvodapedagógus, a gyógy testnevelő szakképzettségű óvodapedagógus nyugdíjas, a gyógypedagógus és logopédus szakember viszont utazó és nincs mindennap jelen az intézményben. A nyitott óvoda feltételezi a szülői házzal való szoros kapcsolatot, a szülők bevonása által.

A szociális segítség (gyermekjóléti és családsegítővel való kapcsolat) tovább erősíti a családok működőképességét.

Az **Óvodai Fejlesztő Program** megléte és működtetése, az esélyteremtés lehetősége, az egyéni fejlesztés, az óvodai programok, a szülőkkel történő együttműködés és a fejlesztő szakemberek munkája kapcsán valósul meg. A nevelési programunkban kiemelt helyen szerepel a szocializációs kapcsolatok erősítése és az élményszerzés biztosítása. Ezek növelik a hátrányos és a halmozottan hátrányos gyermekek esélyeit, hogy értékeikkel tisztában legyenek, legyen véleményük, legyenek határozottak, és minden élethelyzetben találják fel magukat. A normatív és RGYV támogatás az étkezést teszi ingyenessé, az óvodai programok pedig mindenki számára elérhetőek.

Általános feladatok:

- Beiratkozás előtt a szülők betekintést nyerhetnek az óvodai életbe, a játszótér pedig nyitott a gyermekek részére, amely szintén ismerkedési lehetőség az óvodai élettel.
- Az előjegyzési napokon a szülőt a kisgyermekekkel együtt fogadjuk, amikor szintén kiválaszthatják, hogy melyik csoportban ismerkednek az óvónőkkel, gyerekekkel. A szülő a hátrányos, halmozottan hátrányos és RGYV helyzet vonatkozásában a helyi önkormányzat illetékes ügyintézőjénél nyilatkozhat.
- A tanulási folyamatban az egyéni illetve a mikro csoportos foglalkozások a döntési, választási lehetőség biztosítása mellett a differenciált egyéni fejlesztést valósítják meg.
- Minden tanköteles, visszamaradó gyermek egyéni fejlesztésben részesül, ha nincs ilyen a csoportban, akkor a részképesség hiánnyal rendelkező gyermekek egyéni fejlesztését is biztosítani kell.
- Bemeneti (év eleji) és kimeneti (év végi) méréseket végzünk, a meglévő mérőeszközök segítségével, mely leginkább a megfigyelés. A megállapított fejlesztendő területek beépülnek a nevelő munkába.

- A gyermekek fejlesztésében az egyéni és mikro csoportos fejlesztés a hátrányok csökkentése illetve tehetségfejlesztés tekintetében fontos.
- A gyermekek neveltségi szintjének fokozása oly módon történik, hogy a szokás-szabályrendszer megalkotásába bevonjuk őket, így értékelik önmaguk és társaik munkáját, tevékenységét. Testi fenytítést, megségényítést, terrorizálást, etnikai hovatarozás miatti előítéletet nem alkalmazhatnak a dolgozók.
- A gyermekek fejlesztése során törekedni kell arra, hogy érdeklődésük legyen az alap, majd ellenörizzük, hogy mit tanultak meg és mire használják ezt a tudást.
- Képzési szándék támogatása (logopédus, gyógypedagógus) a képzés terén.

Kötelezettség és felelősség:

A Fenntartó Önkormányzatunk rendelkezik Esélyegyenlőségi Tervvel, melyben megfogalmazottak intézményünkre is vonatkoznak.

A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések:

- az egyenlő bánásmód követelménye és az esélyegyenlőség előmozdítása akkor valósulhat meg, ha minden gyermek részére biztosítjuk az emberi méltósághoz való jogát,
- minden dolgozó feladata, hogy az általa ellátott gyermek hozzájusson minden olyan szolgáltatáshoz, amely ahhoz szükséges, hogy személyisége szabadon kibontakozhasson.

Az egyenlő bánásmód követelményét érvényesíteni kell:

- az intézményben biztosított szolgáltatások igénybevétele során,
- a gyermeki jogok gyakorlása során,
- felzárkóztatás, egyéni fejlesztés vagy tehetséggondozás biztosítása,
- gyermekcsoportban történő elhelyezéskor,
- hit és vallásfoglalkozásokon való részvétel biztosítása.

13. Sajátos feladataink

13.1. Gyermekvédelem az óvodában

Óvodánkban a gyermekvédelmi munka kiemelt jelentőséggel bír. E munka valamennyi óvónő feladatkörébe tartozik. A gyermek és ifjúságvédelmi felelőst az óvodavezető bízta meg.

Az óvodavezető gondoskodik arról, hogy a felelős neve és elérhetősége a szülők számára nyilvános legyen. A nevelési év elején a megbízott felelős az óvodapedagógusok segítségével feltérképezi a gyermekeket abból a szempontból, hogy kik a veszélyeztetettek és a hátrányos helyzetűek, erről nyilvántartást vezet. A gyermekvédelem elsősorban a család feladata, magában foglalja a gyermek gondozását, eltartását, nevelését, erkölcsi és anyagi érdekképviselését, a felügyeleti jogot a gyermek felett a gyermeket érintő valamennyi kérdésben. Az óvodai nevelés során az óvodapedagógus mindig vegye figyelembe az egyes gyermek fejlődését, szociokulturális hátterét, segítse tehetsége kibontakoztatásában, hátrányos helyzetéből való felzárkóztatásában.

Pedagógiai – pszichológiai szempontból hátrányos helyzetű az a gyermek: aki az átlagnál nehezebb körülmények között él, környezeti ártalmaknak van kitéve, normálisan fejlett, fiziológiailag nem sérült gyermek, aki gátolt abban, hogy adottságainak megfelelő ütemben fejlődjenek képességei.

Pedagógiai- pszichológiai szempontból veszélyeztetett az a gyermek:, akinek a testi, lelki, értelmi, erkölcsi fejlődését a szülő, gondviselő nem biztosítja, gátolja vagy akadályozza (elhanyagolás, alkoholizmus, bántalmazás).

Cél:

Gyermekvédelmi munkánk hosszú távú célja a helyi sajátosságok ismeretében:

- minden óvodás gyermekre kiterjedő preventív tevékenység megszervezése,
- a speciális segítséget igénylő gyermekek és családok komplex gondozása, hátránykompenzációval az esélyegyenlőség biztosítása.

Feladatok:

- Fő feladatunk a prevenció (személyiségfejlődési problémák korai felderítése) a segítségnyújtás, amelyre a humánus, a megértés, a támaszkodás, a szeretetpótlás jellemző.

- Derűs, kiegyensúlyozott légkör, a mássággal való természetes együttélés, tolerancia, érzelmi biztonság biztosítása.
- Az egyéni bánásmód, a családi nevelés gyermek iránti felelősségének elősegítése, a gyermeki jogok biztosítása: joga van, hogy az ő sajátos gyermeki igényét kielégítsék.
- A tapintatos egyéni, személyes kapcsolattartás alapvető nevelési módszerünk.
- A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek differenciált nevelése, fejlesztése, interaktív, saját élményű tanulási folyamat szervezése: formálás, nevelés közben odafigyelve, a megfigyelés eredményeit felmérve korrigálni saját tevékenységünket.
- A szülővel való közvetlen viszony kialakítására törekszünk, személyes törődéssel és fejlesztéssel igyekszünk a gyermek fejlődését segíteni, a károsító tényezők enyhítésével.
- A rendszeres óvodába járás figyelemmel kísérése, szükség esetén a hiányzás jelzése a gyermekvédelmi felelősnek.
- A veszélyeztetettség felismerése, a nevelési ártalmak ellensúlyozása. A rossz környezeti hatás mellett fel kell figyelni a család vagy azon belül a gyermek megromlott interperszonális kapcsolataira.
- Az óvoda segítséget nyújt azoknak a gyermekeknek, akiknek alapvető szükségletei a családban nem nyernek kielégítést.
- Az óvónő feladata első családlátogatáskor a gyermek és környezetének megismerése, anamnestikus adatok rögzítése, melyhez a szülő, gondviselő beleegyezése szükséges.
- Személyiséglapon vezeti a gyermek fejlődésének útját. Ha szükséges szakember segítségét kéri (logopédus, nevelési tanácsadó, fejlesztő pedagógus.)

Speciális gyermekvédelmi feladatok:

- Kapcsolatot tartunk a szülővel, pedagógusokkal és a segítő intézményekkel (Gyermekjóléti és családsegítő szolgálat, Nevelési Tanácsadó, önkormányzat).
- Tájékoztatjuk a pedagógusokat és a szülőket a különböző szolgáltatásokról, felterjesztés segélyre, nyilvántartás vezetése.
- Szükség esetén esetmegbeszélés kezdeményezése, részvétel azokon.
- Alapellátásba tartozó intézkedések kezdeményezhetők.

Az óvodai gyermekvédelem feladatai:

- Az óvoda legjelentősebb feladata, hogy jelző rendszerként funkcionál.
- Legfontosabb elemei: nyilvántartjuk a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekeket, a veszélyeztetés gyanúja esetén kötelesek vagyunk a gyermekjóléti szolgálatot értesíteni, környezettanulmányok készítésében részt veszünk.
- A gyermekvédelmi támogatások kezdeményezése. Hosszantartó, igazolatlan mulasztásról a jegyzőt értesítjük.
- A gyermek elhanyagoltsági tüneteinek felismerése, a szülői kompetencia erősítése. A negatív események érzelmi feldolgozásának segítése, mint helyi erőforrások ismeretét, a kapcsolatépítést a formális és informális közösségekkel.

Az óvodavezető a csoportvezető pedagógusokkal évente készít gyermekvédelmi kimutatást, amely tartalmazza:

- óvodások száma,
- ebből veszélyeztetettek száma,
- a veszélyeztetettség okai,
- három vagy többgyermekes családban élők,
- különleges bánásmódot igénylő gyermekek száma,
- csonka családban nevelkedők száma.

Munkatervet készítünk, mely tartalmazza a kapcsolat-tartás formáit, a csoportvezető óvónőkkel, szülői munkaközösséggel, gyermekorvossal, védőnővel, önkormányzattal, gyermekjóléti és családsegítő szolgálat munkatársával.

A feladatokat időrendben rögzítjük, segélyezésre javaslatot teszünk.

Környezettanulmány készítésében részt veszünk. Folyamatosan figyelemmel kísérjük a veszélyeztetett helyzetű gyermekeket.

Az eseteket mindig írásban, problémajelző adatlapon jelezzük a gyermekjóléti szolgálatnak, de krízis helyzetben lehet szóban is, azonban utána írásban is rögzítjük.

Kérjük visszajelzést a szolgálattól, hogy tudjuk, mi történik a gyermekkel.

A gyermek veszélyeztetett nyilvántartásba vétel szempontjai:

- súlyos anyagi nehézségekhez kapcsolódó elhanyagoló nevelés, testi-lelki bántalmazás,
- erkölcstelen családi környezet,
- italozó, drogozó szülők,
- rossz lakáskörülmények.

Pedagógiai eljárások

Hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekeknél még inkább fontos a derűs, érzelmi biztonságot nyújtó légkör kialakítása. A környezet esztétikája, a pedagógusok, az óvodában dolgozók szeretetteljes, egyéni bánásmódja megnyugtató annak a gyermeknek, aki zaklatott családi környezetből érkezik az óvodába. Az ingerszegény környezet ellensúlyozásaként sokféle eszközzel és azok kezelésével, használatával ismerkedhet meg. Igyekezünk elérni, hogy ezek a gyermekek rendszeresen járjanak óvodába. A hosszabb hiányzások alkalmával fontosnak tartjuk a családlátogatást, a család és gyermekjóléti szolgálattal való együttműködést. Ezeknek a gyermekeknek az önbizalma gyakran sérült. A személyiségük, én képük, pozitív irányba történő megerősítése érdekében külön feladatokat kapnak, melynek teljesítése esetén dicséretben részesülnek. A saját képességeikhez igazított feladat elvégzése sikerélményhez juttatja őket, mely jó irányba mozdíthatja önértékelésüket. A szülő gyermek viszonyának elmélyítését, közös élmények biztosítását segítjük különféle rendezvények szervezésével. Tudatosan szervezzük ezeket a programokat a gyermek, a család és az óvoda összekovácsolása érdekében, mert ha ez a kör erős, akkor a problémák megoldásában is hatékonyabban tudunk együttműködni.

A problémák okainak feltérképezése során fontos, hogy olyan módszereket alkalmazzunk, amelyek segítenek a család megismerésében és a pedagógus kompetenciájába tartoznak.

Ezek:

- anamnézis készítése
- családrajz
- megfigyelés

A gyermekvédelemmel kapcsolatos pedagógiai tevékenység alapelvei:

- a titoktartási kötelezettség szakszerű értelmezése. A pedagógus titoktartási kötelezettsége addig terjed, amíg az ő hatáskörébe tartozik, ami túlmutat a kompetenciánkon azt szakemberre bízunk,
- a segítséget, támaszt igénylő megkülönböztetés nélküli segítése, tiszteletben tartása,
- a függőségi helyzettel, kiszolgáltatottsággal soha nem szabad visszaélni.

Évente egyszer értékeljük a gyermekvédelmi munkát.

A szülői jogok és kötelezettségek:

- A szülő joga és kötelezettsége, hogy gyermekét családjában gondozza, nevelje és biztosítsa számára testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges feltételeket.
- A szülő jogosult arra, hogy a gyermeke nevelését segítő ellátásokról tájékoztatást, neveléséhez segítséget kapjon.
- A szülő joga, hogy gyermeke egészségének megvédése érdekében segítséget kapjon.
- A szülő joga és kötelessége, hogy gyermekét rendszeresen óvodába járassa.
- A szülő joga és kötelessége, hogy gyermekét mindenféle veszélytől megvédje.

A gyermeki jogok:

- A gyermeknek joga van a testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését biztosító családi környezetre.
- Joga van arra, hogy olyan családi nevelést kapjon, amelyben személyiségét kibontakoztathatja.
- Fogytékosság esetén különleges elbánásra is joga van.
- Hátrányos és veszélyeztető környezetével szemben társadalmi segítséget igényelhet.
- Szüleitől, rokonaitól csak a törvényben előírtaknak megfelelően szakíthatják el.
- Tiszteletben kell tartani lelkiismereti szabadságát.
- Felzárkóztató, tehetségfejlesztő programokon való részvételét segíteni kell.

A mindenkor érvényben lévő gyermekvédelmi törvény fontos dokumentum, amelynek betartása egyaránt vonatkozik a fenntartóra és az intézményre.

14. Pedagógus és mentálhigiéné

A mentálhigiéné fogalma a lelki egészségvédelem. Görög eredetű fogalom. Valójában nem csupán a lelki egészséget célozza meg, hanem az ember teljes személyiségét védi, óvja életminőségét javító törekvéseivel.

A pedagógus számára a mentálhigiénének kettős üzenete van:

- Minél fiatalabb a gyerek, minél több időt tölt az óvodában, annál inkább modell szerepet tölt be az óvónő.
- Szavai, gesztusa, gondolkodásmódja azonosulást, vagy éppen az ellenkezőjét indítja el a gyerekek körében.
- Hangsúlyos kérdés az is, hogy melyek azok a lelki egészség szempontjából fontos személyiség vonások, amelyek formálódásához a leginkább meg kell teremteni a feltételeket a gyerek számára.

A WHO meghatározása szerint „az egészség nem pusztán a betegségi tünetek vagy károsodás hiányát jelenti, hanem egyben a testi, lelki, szociális jólét állapotát.”

Lelkileg egészséges az „aki képes önálló életvezetésre, aki élethelyzetéből adódó szerepeit elfogadja, képességeinek megfelelő munkát végez, képes másokkal együtt élni, társadalmi közösségi céloknak megfelelni.”

A szakirodalom elsőként az *alkalmazkodási készséget* említi, mint a lelki egészség kritériumát.

A leendő óvodást, kisiskolást kellően fel kell készítenünk arra, hogy másfajta viselkedést várnak el tőle, ha kikerül a család, majd az óvoda védőszárnya alól.

Ha képes lesz alkalmazkodni a megváltozott körülményekhez, jó eséllyel védheti meg önmagát a váratlan szituációban is.

Következő kritérium a *kedvező énkép* - mennyire vagyunk biztosak önmagunkban.

Ranschburg szerint a gyenge teljesítmény mögött többnyire a szorongás, az „én” alábecsülése, csökkent önértékelés, önbizalom hiánya húzódik meg, vagyis negatív tendenciájú énkép.

Harmadik kritériumként az *örömmre való készséget* fogalmazhatjuk meg. Mennyire érezzük jól magunkat szerepeinkben, örömet jelent-e számunkra egy-egy munka, tevékenység.

Képesek vagyunk-e örülni az élet apró ajándékainak, természet látványának.

Aki képes az öröm átélésére az kiegyensúlyozottabb, nagyobb harmóniát tud teremteni önmaga és a környezete között.

A lelki egészség negyedik mutatója, hogy mennyire képes az egyén és a környezete feltárni, hogy az adott időszakban mely *szükséglet* kielégítése domináns.

Fontos kritériuma a lelki egészségnek, hogy milyen szinten képes az egyén a *toleranciára* előbb el kell fogadni, majd természetes módon képes az egyén a „mással” való együttélésre.

Az ember, társas lény, be kell illeszkednie az emberi kapcsolatok rendszerébe. Kellő önismerettel kell rendelkeznie ahhoz, hogy önkritikával, önkontrollal folyamatosan képes legyen az én ideál és az énkép, a vágyai és a lehetőségei egyeztetésére.

A lelki egészséget befolyásolja a munkahely, mint szervezet is – a tagok viselkedésével, attitűdjével, érzéseivel. Tomcsányi Teodóra 9 pontban fogalmazza meg az intézmény lelki egészség ismérveit:

1. A célok világosak és egyértelműek, minden dolgozó képes azonosulni vele.
2. A döntés folyamatában, a probléma megoldásban, minden dolgozó a felelősségének megfelelő arányban vegyen részt.
3. A lelkiileg egészséges intézménynek fontos kritériuma, hogy a munkatársak terhelésénél az egyén érdekeit is figyelembe vesszük.
4. Legyen kommunikáció a dolgozók között alulról felfelé és fordítva is. Fontos a megerősítés.
5. A lelkiileg egészséges intézményben helye van az örömnél és az elismerésnek, melyet a jó légkör hatására a dolgozók szívesen megosztanak egymással.
6. Az újítás szándéka, a fejlesztés igénye jellemzi a jó kollektívát.
7. Fontos az intézmény autonómiája vagyis, hogy a nevelőtestület elsősorban belső készletéből, meggyőződése alapján fogalmazza meg céljait, feladatait.
8. A környezet elvárásaira tudni kell reagálni. Első helyen mindig a gyermek érdekei, szükségletei állnak.
9. Végül, de nem utolsó sorban fontos, hogy az intézményben legyen lehetőség arra, hogy a meghiúsult törekvések vagy eredménytelen tevékenységek okozta

feszültségek, kudarcérzések feldolgozásra kerüljenek. Legyen képes a testület a problémák kezelésére, a konfliktusok feldolgozására.

Mit tehet a pedagógus a lelki egészség megőrzéséért, hogyan mutathat példát a gyermekeknek?

- Fokozni kell a gyermekek önismeretét, meg kell tanítani őket konfliktusaik rendezésére.
- Szabadidős programokon lehetőséget kell adni a mozgásigény kielégítése mellett az én megmérettetésére, sikerélményt biztosítani – fejlesztve a jellemet, az akaraterőt. A gyermeknek igen nagy szüksége van az akaraterőre, hogy kialakuljon benne a „NEMET MONDÁS” készsége. Képes legyen a későbbi élete során visszautasítani, ha a kortárs csoport tagjai esetleg dohányzásra, alkoholfogyasztásra vagy kábítószerre csábítják, megelőzve ezzel a káros szenvedélyek kialakulását. A mentál higiénének az óvodában főként a megelőzésben van óriási jelentősége. Egyrészt olyan programokat, tevékenységeket kell kínálnunk a gyerekek számára, amelyek erősítik, védik a lelki egészséget, másrészt a pedagógus azonnal észreveszi, ha a gyerek magatartásában változás következik be. A korszerű szemléletű pedagógus igyekszik megkeresni a változás okát, szükség szerint bevonva megfelelő szakembereket.

A fent leírtak nem nélkülözhetik a pedagógus testi - lelki önkarbantartását.

15. Intézményi belső ellenőrzés, értékelés

Óvodánk, pedagógiai munkánk írásos dokumentumai:

- Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja
- Pedagógiai Program
- Az óvoda éves munkaterve és beszámolók
- Önértékelési Szabályzat, Öt éves Önértékelési Program, Éves Önértékelési Terv
- SZMSZ, Házi rend
- Továbbképzési Program- Beiskolázási terv
- Gyakornoki Szabályzat

- KIR- rendszer (Közoktatási Információs Rendszer) elektronikus adatbázis

Az intézmény működését szabályzó dokumentumok a törvényi előírásoknak megfelelően folyamatosan átdolgozásra, kiegészítésre kerülnek.

Az intézményben történhet törvényességi és szakmai- tanfelügyeleti ellenőrzés, valamint önértékelés.

A tanfelügyelethez kapcsolódó önértékelés fajtái:

- intézményi (7 kompetencia mentén)
- vezetői (5 kompetencia mentén)
- pedagógus (9 kompetencia mentén)

A gyermekcsoportok nevelési, fejlesztési tevékenységéhez kapcsolódó dokumentáció:

- Csoportnapló
- Fél éves tervek
- Havi, kétheti, heti projekt tervek, vázlatok
- Értékelések

Egyéni fejlesztési dokumentumok:

- Egyéni fejlődési napló
- Fejlesztő napló

Felvételi mulasztási naplók, pontosan, naprakészen vezetve.

15.1. Pedagógiai munkánk ellenőrzése és értékelése

A pedagógiai dokumentáció a pedagógiai munka ellenőrzésének és értékelésének az alapja. Minden óvodapedagógus számára fontos, hogy munkájáról visszajelzést kapjon, valamint, hogy munkájának eredményességét, hatékonyságát ellenőrizni tudja.

Az ellenőrzés, értékelés célja, a pedagógiai munka gyakorlatának és az önreflektív tevékenység segítése, fejlesztése.

Területei:

Az óvodapedagógus ellenőriz:

- önmagát ellenőrzi, saját munkáját értékeli.
- A csoportban együtt dolgozó óvodapedagógusok közösen értékelik a csoportjukban végzett munkát.

Intézményvezető ellenőriz: (az éves munkaterv alapján)

- dokumentumok
- nevelőmunka feltételei
- a mindennapi nevelő, fejlesztő tevékenység
- kiemelt figyelmet és különleges bánásmódot igénylő gyermekek nevelése, fejlesztése
- programunk pedagógiai gyakorlatának, a megvalósulás folyamatának folyamatos ellenőrzése, elemzése, értékelése
- a gyerekek fejlettsége, neveltségi szintje (egyéni fejlődési napló, tevékenységek)
- a pedagógiai munkát segítők értékelése
- intézmény működésének értékelése.

A fenntartó ellenőrizheti:

- az intézmény gazdálkodását, működésének törvényességét, hatékonyságát, a szakmai munka eredményességét
- a gyermekvédelmi tevékenységet
- az intézmény vezetőjének megbízása, kinevezése, a megbízás visszavonása, a törvényben foglalt jogaival gyakorolja a munkáltatói jogokat az intézmény vezetője felett.

Oktatási Hivatal:

- Egységesen meghatározott kritériumok alapján vizsgálja az óvoda szakmai munkáját (tanfelügyelet (pedagógus, vezetői, intézményi), pedagógusminősítés.

A belső ellenőrzés rendszere átfogja az óvodai nevelő-fejlesztő munka egészét. Biztosítja a minőségi munkavégzést, fokozza a munka hatékonyságát. Legfontosabb feladata, a pedagógiai tevékenység hatékonyságának mérése.

Az ellenőrzés tervszerű, eseti vagy folyamatos, melyet szóbeli megbeszélés követ, írásos formában ellenőrzött és ellenőrző aláírásával javaslatok megtételével kerül az irattárba.

Az ellenőrzés és értékelés eredményei be kell, hogy épüljenek a munkavégzésbe és a pedagógiai gyakorlatba, amely szintén ellenőrzésre és dokumentálásra kerül. Ha az elvárt eredmény nem tapasztalható, az alkalmazott munkavállaló figyelmeztetésben részesül.

A gyermekcsoport fejlettségének értékelése az egyéni megfigyelések eredményeinek és az egyéni munkák áttekintése után történik. A gyerekek megfigyelési adatait folyamatosan gyűjtjük, ezért az összehasonlítás azonnali eredményt mutat. A fejlettségi mutatók ismeretében a gyakorlati munka megfigyelése egészíti ki az óvónői pedagógiai gyakorlat ellenőrzését és értékelését. A szakmai kontroll segítségével megőrizzük módszertani innovációs képességünket. Év végén értékeljük pedagógiai tevékenységünket, a gyermekek fejlettségét, ez kiegészül az összegző vezetői értékeléssel.

Az óvodai nevelés átfogó, komplex folyamatában kiemelt jelentőségű a gyermekek iskolai életre való alkalmassá tétele, a nagycsoportos korú gyermekek fokozottabb ellenőrzése, értékelése.

Tervezés:

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző dokumentumok szolgálják. **Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott Pedagógiai Program alapján valósulhat meg.**

Nevelés tervezése:

A csoportnaplóba félévente készítjük el a nevelési tervünket és ennek megfelelően az értékeléseket. A feladatoknak egymásra kell épülniük. A nevelés tervezésének tartalmaznia kell a gondozási, szociális, egészséges életmódot, közösségi viselkedést, együttműködést, szervezési feladatokat, amely az adott csoportra általánosan vonatkozik. Év végén az egész évet röviden értékeljük műveltségi területenként.

Tanulás tervezése:

A tanulás tervezése az éves tematikus terv alapján történik. A külső világ tevékeny megismerése környezeti és matematikai alapokon, a mozgás valamint a zenei képesség fejlesztés kötelezően a tematikus terv alapján dolgozandó fel. Az ének- zene, énekes játék, mese-vers, és ábrázolás pedig ajánlás, amely szabadon felhasználható. A tervezés korcsoportonként különböző időszakokra vonatkozik. A kiscsoportban havi, középső csoportban kétheti, nagycsoportban heti formában valósul meg. Az időszakonkénti tervezés a tematikus terv alapján történik, a témákat havonta, kéthetente vagy hetente kell feldolgozni. A bemutató foglalkozásokra, hospitálásokra, ellenőrzési napokra vázlatot készít a csoportos óvodapedagógus a tervezett tevékenységekről.

A tervek témái az évszakokhoz kapcsolódnak. Változatos módszereket alkalmazva igyekszünk feldolgozni az évszakok köré csoportosított témáinkat. A korcsoporthoz igazodva alkalmazzuk az IKT eszközöket a munkánk során.

A tervezésében fontosnak tartjuk az egyéni, differenciált nevelési, fejlesztési eljárásokat, amelyek segítik a gyermekekhez való igazodást.

A csoportok nevelési, fejlesztési tervei a gyermekek érési üteméhez, igényeihez igazodnak, a tevékenységek egymásra épülnek. A tevékenységek rugalmasan változtathatóak a napi élethelyzeteknek megfelelően.

A gyermekek fejlődését követjük, a lemaradásokat az egyénhez kötődő feladatokkal kompenzáljuk, alkalmazva az egyéni bánásmód elvét.

Az egyes csoport év végi értékelése meghatározza jövő évi feladatainkat.

Kötelező mérés és a fejlődési napló vezetésének szabályai:

Az egyéni fejlődés dokumentuma a Fejlődési napló, minden gyerekre vezetni kell a meghatározott területeken. Évente minimum két alkalommal kell bejegyezni, s rendkívüli esetben, ha visszaesés érzékelhető, akkor többször bejegyezni és tervezni a fejlesztési feladatokat. Az egyéni fejlődési naplónak tartalmazni kell a családlátogatási tapasztalatokat, anamnézist, befogadási tapasztalatokat, szociális, értelmi, verbális és testi képességek fejlettségét korcsoport szerinti bontásban.

A szülőt félévente tájékoztatni kell gyermeke fejlődéséről, melynek tényét aláírásával igazolja. Az Óvodai Fejlesztő Programban résztvevő gyermekek szüleit havonta kell tájékoztatni gyermekük fejlődéséről, állapotáról.

Óvodába lépéskor részletes anamnézist kell felvenni minden gyermekről, melyben a szülők közreműködnek.

A gyermekről az óvodáskor elején megfigyelési szempontok alapján feljegyzéseket készítünk, kijelöljük a fejlesztési feladatokat. Először középső csoportban végezzük a DIFER mérést, valamint az iskolába lépést megelőző évben ezt megismétljük. A DIFER mérés után az esetleges hiányokat és azok fejlesztési lehetőségét egyéni fejlődési naplóban kell bejegyezni és megtervezni.

16. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A gyermek belső érése, valamint az Őt érő külső hatások (család, óvoda, stb.) eredményeként a gyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai munkához, az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodásból iskolássá érik. A megfelelő fejlettségi szintnek testi, lelki és szociális kritériumai vannak, melyek egyformán szükségesek a sikeres iskolai munkához.

1. A testileg egészségesen fejlődő gyermek 6 éves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak a test arányai, megkezdődik a fogváltás. Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb finommozgásra képes. Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika. Mozgását, viselkedését, testi szükségleteinek kielégítését szándékosan irányítani képes (jó egyensúlyérzék, pontos finommozgások).

2. A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődéssel készen áll az iskolába lépésre.

A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdésére. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik (testsémája kialakult, jó a térérzékelése, ismeri a téri irányokat térben és síkban), vizuális és akusztikus differenciálásra képes.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- * az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés, felidézés, megnő a megőrzés időtartama, a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,

- * megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- * a cselekvő szemléltetés és képi gondolkodás mellett az elemi, fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- * érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél, gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni,
- * minden szófajt használ, különböző mondszerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (fogváltással is összefüggő nagy eltérések lehetnek), végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- * elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről, tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat, ismeri, és a gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait,
- * ismeri szűkebb lakhelyét a környezetében élő növényeket, állatokat azok gondozását és védelmét,
- * felismeri az időjárás és az öltözködés összefüggését,
- * ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek,
- * elemi mennyiségi ismeretei vannak.

3. Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival amennyiben az iskolai légkör ezt lehetővé teszi.

A szociálisan érett gyermek:

- * egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- * feladattudata kialakulóban van és ez a feladata megértésében, feladattartásban a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg,
- * kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

4. A 3 éves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi, lelki, szociális fejlődésének elősegítése.
5. A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével való fejlesztéssel érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.
6. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériuma a befogadó intézmény elvárásai alapján fogalmazódik meg.

Módosított programunk bevalásának, megvalósításának értékelésében nevelőtestületünk valamennyi tagja részt vesz.

Az értékelésben törekszünk a hatékonyság, minőségjavítás, önképzés, továbbképzés tudatos fejlesztésére.

17. Érvényességi rendelkezések

A helyi nevelési program érvényességi ideje:

A nevelő-testület határozata alapján érvényes: 2021. szeptember 1-től visszavonásig
Felülvizsgálat, értékelés időpontja: 5 évente

A helyi nevelési program módosításának lehetséges indokai:

- Törvényi változás esetén
- Feladatváltozás esetén
- A nevelőtestület 2/3-os többségi kezdeményezése alapján, a nevelőtestület dönt a módosítás elfogadásáról.
- Írásbeli előterjesztés nevelőtestületnek, óvoda vezetőségnek.

Előírás a programmódosítás előterjesztésére

- Írásbeli előterjesztés az óvoda vezetőségének.
- Írásbeli előterjesztés a nevelőtestületnek.
- Részletes szóbeli előterjesztés a nevelőtestületnek.

Nyilvánosságra hozatala

Az óvoda pedagógiai programja elérhető az óvodavezető irodájában, valamint a fenntartó önkormányzat honlapján.

18. Legitimációs záradék

1. Törvényi előírásoknak megfelelően átdolgozta: A Napraforgó Óvoda
Nevelőtestülete

2021.08.

.....

aláírás

2. Elfogadta: A Napraforgó Óvoda vezetője

2021. 08.

.....

aláírás

3. Véleményét nyilvánította: A Szülők Óvodai Szervezete nevében

2021.08.

.....

aláírás

5. Tájékoztatásul megkapják:

- Rozsnyai Attila polgármes
- Zsoldos Ildikó a Sallai István Általános Iskola igazgatója

6. Irattári száma:

Felhasznált szakirodalom:

A nemzeti köznevelésről szóló 2011.CXC. törvény

Nevelési- oktatási intézmények működési és a nevelési-oktatási intézmények névhasználatáról szóló 20/2012 (VIII. 31.) EMMI rendelet

Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII.17) Korm. rendelet

1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról

Napraforgó Óvoda Helyi Nevelési Programja (2016)

Körmöci Katalin: A gyermek szükségletire épített tanulás az óvodában.(FABULA BT. 2001.)

Porkolábné Dr. Balogh Katalin: Komplex Prevenció Óvodai Program (Kudarccal az iskolában)

Válogatott tanulmányok I Debreceni Egyetem Hajdúböszörményi Pedagógiai Főiskolai Kar 2003.

Összevont önértékelési kézikönyv

RAABE. Óvoda vezetési ismeretek

Kompetencia Alapú Óvodai Program

Integrációs Pedagógiai Program